`
ބިލު ނަންބަރު 5 /2024
ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބިލު
އެއްވަނަ ބައި
ފެށުން
އެއްވަނަ ބާބު
ތަޢާރުފާއި މަޤްޞަދު
ތަޢާރުފާއި ނަން 1. (ހ) މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދާ އަދި ބޭނުންކުރާ ކާބޯތަކެއްޗާއި،
ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ އަދި ދިވެހިރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓުކުރާ
ކާބޯތަކެއްޗަކީ ރައްކާތެރި، ޞިއްޙަތަށް ފައާިދުހރި އަދި ޢާންމު
ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުންނުވާފަދަ ތަކެތިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި،
ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފެހެއްޓުމާއި ރައްކާތެރިކަން ދެމެހެއްޓުމާގުޅޭ
އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ތަންތަނުގައާއި ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ
އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ކާބޯތަކެއްޗަކީ،
އިންސާނުން ބޭނުންކުރުމަށް ޞިއްޙީގޮތުން އެކަށީގެންވާ، ރައްކާތެރި
ތަކެތި ކަމުގައި ހެދުމަށްޓަކައި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އެނޫންވެސް
އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ، "ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ޤާނޫނު" އެވެ.
1

މަޤްޞަދު 2. މި ޤާނޫނުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
(ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ލިބެން ހުންނަ ކާބޯތަކެއްޗަކީ ރައްކާތެރި،
ޞިއްޙަތަށް ފައިދާހުރި އަދި ޢާންމު ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުންނުވާފަދަ
ތަކެތިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު
ހިފެހެއްޓުމާއި ރައްކާތެރިކަން ދެމެހެއްޓުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި
މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުން ؛
(ށ) ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމާއި، އިމްޕޯޓުކުރުމާއި، އެކްސްޕޯޓުކުރުމާއި،
ތައްޔާރުކުރުމާއި، ބަންދުކުރުމާއި، ލޭބަލްކުރުމާއި، ރައްކާކުރުމާއި،
ގުދަންކުރުމާއި، ގަނެ ވިއްކުމާއި، އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް
އުފުލުމާއި، ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ޞިއްޙީގޮތުން ބަލަންޖެހޭ
އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް ބަޔާންކުރުން؛
(ނ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ، ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރާ، ނުވަތަ ބަންދުކުރާ،
ނުވަތަ ލޭބަލްކުރާ، ނުވަތަ ރައްކާކުރާ، ނުވަތަ ގުދަންކުރާ، ނުވަތަ
ގަނެ ވިއްކާ، ނުވަތަ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ، ނުވަތަ
ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަނުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް
ކަނޑައެޅުމާއި، އެފަދަ ތަންތަން ހިންގުމުގެ ހުއްދަދިނުމުގެ
އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުން؛
(ރ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ މީހުންނާއި، ތައްޔާރުކުރާ މީހުންނާއި،
ބަންދުކުރާ މީހުންނާއި، އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ މީހުންނާއި،
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ އެނޫންވެސް ފަރާތްތަކުން ހިފަހައްޓަންޖެހޭ
ރައްކާތެރިކަމުގެ އަދި ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް
ކަނޑައެޅުން ؛
(ބ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ އަދި ދިވެހިރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓުކުރާ
2

އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދާ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭނުންކުރާ
ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފެހެއްޓުމަށާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން
ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި:
(1) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ، ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރާ ، ނުވަތަ
ބަންދުކުރާ، ނުވަތަ ލޭބަލްކުރާ، ނުވަތަ ރައްކާކުރާ، ނުވަތަ
ގުދަންކުރާ، ނުވަތަ ގަނެ ވިއްކާ، ނުވަތަ އެއްތަނުން
އަނެއްތަނަށް އުފުލާ، ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަން ބަލައި
ފާސްކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، އެފަދަ
ތަންތަނުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ރައްކާތެރިކަމުގެ އަދި
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަނުވާ
ޙާލަތްތަކުގައި ފިޔަވަޅުއެޅުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުން؛
(2) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ މީހުންނާއި، ތައްޔާރުކުރާ މީހުންނާއި،
ބަންދުކުރާ މީހުންނާއި، އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ
މީހުންނާއި، ފޯރުކޮށްދޭ މީހުންނާއި، ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
އެނޫންވެސް ފަރާތްތަކުން ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ރައްކާތެރިކަމާއި
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަނުވާ
ޙާލަތްތަކުގައި ފިޔަވަޅުއެޅުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުން؛
(3) ކާބޯތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމާއި، ޓެސްޓުކުރުމަށް
ހިފެހެއްޓުމާއި، ސާމްޕަލް ނެގުމާއި، އޭގެ ތެރެއިން
ޞިއްޙީގޮތުން ރައްކާތެރިނޫން ތަކެތި ކަމަށް ބެލެވޭ
ކާބޯތަކެއްޗާއި، ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުންދެނިވި މާއްދާތައް
އެކުލެވޭ ކާބޯތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި ވިއްކުން މަނާކުރުމާއި،
ރިކޯލްކުރުމާއި، ބާޒާރުން ނެގުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް
ކަނޑައެޅުން.
3

(ޅ) ކާބޯތަކެތީގެ ސަބަބުން ޢާންމު ޞިއްޙަތަށް ނުރައްކަލެއް
ދިމާވިޔަނުދިނުމަށްޓަކައި ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް
ބަޔާންކުރުމާއި، އެފަދަ ނުރައްކަލެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ ޢަމަލުކުރާނެ
ގޮތުގެ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުން ؛
(ކ) ކާބޯތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން ކުރުން މަނާ ކަންކަން ކަނޑައެޅުމާއި،
ކާބޯތަކެއްޗާގުޅޭ ކުށާއި އަދަބު ކަނޑައެޅުން.
ޤާނޫނަށް އިސްކަންދިނުން 3. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2020)މުދާ ގަންނަ ފަރާތްތަކާއި ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަ
ފަރާތްތައް ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު(ގައި ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގައި، މުދާ
ވިއްކުމުގައި ނުވަތަ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭނެ ކަމަށް
ކަނޑައަޅާފައިވާ ޢާންމު މިންގަނޑުތައް އެފަދައިން ކަނޑައަޅާފައިވީނަމަވެސް،
ކާބޯތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން ހިނގާނީ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި
އިޖުރާއަތުތަކެވެ.
ކާބޯތަކެތީގެ މާނަ 4. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ކާބޯތަކެތި" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ،
އިންސާނުން ކައިބޮއި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ އެ ބޭނުމަށް
ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗަކަށެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ބާވަތްތައް ހިމެނެއެވެ.
(1) އިންސާނުން ކެއުމަށް ބޭނުންކުރާ ގަސްގަހާގެއްސާއި،
ގަހުގެ އޮށާއި، ގަހުގެ ބައިތަކާއި، ގަހުގައި އަޅާ ތަކެތީގެ
ބާވަތްތައް؛
(2) އިންސާނުން ކެއުމަށް ބޭނުންކުރާ ޖަނަވާރާއި ޖަނަވާރުގެ
ބައިތައް؛
(3) ޕްރޮސެސްކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެއްޗާއި، ޕްރޮސެސްނުކުރާ
4

ކާބޯތަކެއްޗާއި، އެ އެއްޗެއްގެ ހަމައެކަނި ވަކި ބައެއް
ޕްރޮސެސްކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި ؛
(4) ޖެނެޓިކަލީ މޮޑިފައިކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި؛
(5) ޚާއްޞަ ޑައެޓަރީ ބޭނުންތަކަށް ހަދާފައިވާ ކާބޯތަކެއްޗާއި،
ފުޑް ސަޕްލިމެންޓްގެ ބާވަތްތައް ؛
(6) ކެއިންބުއިމަށް ބޭނުންކުރާ ފެން؛
(7) ޗުއިންގަމާއި ދުފުމަށް ބޭނުންކުރާ ބާވަތްތައް؛
(8) ކާއެއްޗެއް ނުވަތަ ބޯއެއްޗެއް ތައްޔާރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ
މާއްދާތައް؛
(9) ކާއެއްޗަކަށް ނުވަތަ ބޯއެއްޗަކަށް އިތުރުކުރުމަށް ނުވަތަ
އެއްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެއްޗެހި (ފުޑް އެޑިޓިވްސް)؛
(10) ނޭޝަނަލް ފުޑް ސޭފްޓީ އެންޑް ކޮލިޓީ ބޯޑުގެ ލަފާގެ
މަތިން ކާބޯތަކެތީގެ ގޮތުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ
އެއްޗެއް.
(ނ) ކާބޯތަކެތީގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ބާވަތްތަކެއް ނުހިމެނެއެވެ.
(1) ބޭހާއި ބޭހުގެ ގޮތުގައި ތައްޔާރުކޮށްފައި ހުންނަ
އުފެއްދުންތައް ؛
(2) ކޮސްމެޓިކްސްގެ ބާވަތްތައް؛
(3) މަސްތުވާތަކެތި ނުވަތަ ސައިކޯޓްރޯޕިކް ސަބްސްޓެންސްތައް ؛
(4) ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް؛
(5) ޖަނަވާރުގެ ކާނާ؛
(6) ނޭޝަނަލް ފުޑް ސޭފްޓީ އެންޑް ކޮލިޓީ ބޯޑުގެ ލަފާގެ
މަތިން ކާބޯތަކެތި ނޫން ކަމުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ
ކޮންމެ އެއްޗެއް.
5

(ރ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ބާވަތެއްގެ އެއްޗެއް އެއީ
ކާބޯތަކެތި ކަމުގައި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)10(ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅަންވާނީ، ނުވަތަ
މި ޤާނޫނުގައި ކާބޯތަކެތީގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބާވަތެއް އެއީ
ކާބޯތަކެތި ނޫން ކަމުގައި މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ)6(ވަނަ
ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަނޑައަޅަންވާނީ، އެ
އެއްޗެއްގެ ބާވަތާއި، އެއިން ކުރާ ބޭނުމާއި، އޭގެ ފެންވަރާއި،
އޭގައި ހިމެނޭ މާއްދާތަކަށާއި، އެއިން ލިބޭ މަންފާއަށް
ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތެއްގެ ގޮތުގައި
އެއްވެސް އެއްޗެއް ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، ނުވަތަ ވަކި އެއްޗަކީ
ކާބޯތަކެތީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެއްޗެއް ނޫންކަމުގައި
ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، އެފަދައިން ކަނޑައަޅާ ކަނޑައެޅުން،
ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި އޮތޯރިޓީން ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)8(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ކާއެއްޗެއް ނުވަތަ ބޯއެއްޗެއް ތައްޔާރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ
މާއްދާތަކުގައާއި، އެ އަކުރުގެ (9) ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކާއެއްޗަކަށް ނުވަތަ ބޯއެއްޗަކަށް އިތުރުކުރުމަށް
ނުވަތަ އެއްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެއްޗެހީގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ކާބޯތަކެތީގައި ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވުން
ލާޒިމެއްނޫނެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)8(
ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކާއެއްޗެއް ނުވަތަ ބޯއެއްޗެއް
ތައްޔާރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މާއްދާތަކުގައާއި، އެ އަކުރުގެ (9)
6

ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކާއެއްޗަކަށް ނުވަތަ ބޯއެއްޗަކަށް
އިތުރުކުރުމަށް ނުވަތަ އެއްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެއްޗެހި
ބޭނުންކޮށްގެން ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާނަމަ، އެ ތަކެއްޗަކީ މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތީގައި ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ
އެއްޗެހި ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.
ދެވަނަ ބާބު
ޤާނޫނު ހިންގުން
ޤާނޫނު ހިންގުން 5. ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާގުޅޭ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅައި، މި ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމުގެ އެންމެ އިސް ޒިންމާ އުފުލާނީ މިނިސްޓަރެވެ.
މިނިސްޓަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް 6. މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމާއި ހިންގުމާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓަރު އުފުލަންޖެހޭ
ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެއެވެ.
(ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ފެންވަރު ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި
ހަމަޖައްސަންޖެހޭ އިންތިޒާމުތަކާއި ވަސީލަތްތައް ހަމަޖައްސައި،
ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުވަމުންދާކަން ކަށަވަރުކުރުން؛
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ފެންވަރު ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި
ދައުލަތުން ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ވަސީލަތްތައް ރައްކާތެރިކަމާއެކު
ބެލެހެއްޓޭނެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން؛
(ނ) ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ފެންވަރު ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި
ބޭނުންވާ އިންސާނީ ވަސީލަތްތައް ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި
ބިނާކުރާނެ ޕްލޭންތައް އެކަށައަޅައި، އެ ޕްލޭންތައް
ތަންފީޛުވަމުންދާކަން ކަށަވަރުކުރުން؛
7

(ރ) މީހުން ދިރިއުޅޭ އެންމެހައި ރަށްރަށުގައާއި ސިޓީތަކުގައި ކާބޯތަކެތީގެ
ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ ގޮތުން ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަން
ކަށަވަރުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ އެކި އިދާރާތަކުގެ
މަސައްކަތްތައް ވިލަރެސްކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން.
ކައުންސިލުތަކުގެ 7. (ހ) މި ޤާނޫނުން ކައުންސިލުތަކާ އަންނަނިވި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
ޙަވާލުކުރެވިގެންވެއެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފެހެއްޓުމާއި ޞިއްޙީ
ރައްކާތެރިކަން ދެމެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލާ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާއި
މިންގަނޑުތައް، ރަށު އަދި ސިޓީ ފެންވަރުގައި
ތަންފީޛުކުރުން؛
(2) އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތަކާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާގުޅޭ
ހޭލުންތެރިކަމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން؛
(3) އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާ
އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ހުއްދަދޭ
މުވައްޒަފުން މެދުވެރިކޮށް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން
ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(4) ކާބޯތަކެތީގެ ޛަރީޢާއިން އިންސާނުންގެ މެދުގައި ފެތުރޭ
ބަލިތައް ރަށު އަދި ސިޓީގެ ފެންވަރުގައި
ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގައާއި ކާބޯތަކެތި ރިކޯލްކުރުމާއި ބާޒާރުން
ނެގުމުގައި އޮތޯރިޓީއަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމާއި،
ކަމާބެހޭ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
8

ފިޔަވަޅުއެޅުން؛
(5) ކައުންސިލުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާ ދާއިރާގައި މި ޤާނޫނާ
ޚިލާފަށް ހިންގާ ކަންކަން ބަލައި ރިޕޯޓުކުރުމާއި ކަމާބެހޭ
ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
އޮތޯރިޓީއާ ގުޅިގެން ފިޔަވަޅުއެޅުން؛
(6) އެކިއެކި ތަފާސްހިސާބު އެއްކުރުމުގެ ބޭނުމަށާއި މި ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމުގައި މިނިސްޓްރީއާއި އޮތޯރިޓީއަށް ބޭނުންވާ
މަޢުލޫމާތު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން އެ ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުން.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކައުންސިލުތަކާ ވަކި ބާރެއް ނުވަތަ
މަސްއޫލިއްޔަތެއް ޙަވާލުކުރާނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ، އެ ބާރެއް
ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ސާފުކޮށް އެނގޭނެ ގޮތަށް ކައުންސިލާއި
މިނިސްޓްރީއާ ދެމެދު ވެވޭ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުންނެވެ.
މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް 8. (ހ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، "މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް
އޮތޯރިޓީ "
ޑްރަގް އޮތޯރިޓީ ގެ ނަމުގައި، ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއް އުފެދުނީއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އޮތޯރިޓީ ހިނގަމުންދާނީ،
މިނިސްޓްރީގެ ދަށުންނެވެ. އަދި އޮތޯރިޓީއާގުޅޭ ކަންކަމުގައި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވާނީ މިނިސްޓަރެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުފެދޭ އޮތޯރިޓީ އުފެދުމާއެކު، މި
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތްގެ
ދަށުން ހިނގަމުން އައި، މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ
އެންމެހައި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކާއި، އެ އޮތޯރިޓީގައި
ބޭނުންކުރަމުންދިޔަ އެންމެހައި މުދަލާއި ވަސީލަތްތަކާއި ސަރުކާރުގެ
9

ބަޖެޓުން އެ އޮތޯރިޓީއަށް އެކަށައަޅައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
ފާސްކޮށްފައިވާ ފައިސާއާއި، ޤާނޫނީގޮތުންނާއި އެއްބަސްވުންތަކުގެ
ދަށުން އެ އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކާއި މަންފާތައް، މި މާއްދާގެ
(ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އޮތޯރިޓީއަށް ބަދަލުވީއެވެ.
(ރ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން މިނިސްޓްރީ އޮފް
ހެލްތްގެ ދަށުން ހިނގަމުންއައި، މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް
އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުން، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ
އޮތޯރިޓީ އުފެދުމާއެކު، އެ އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުން ކަމުގައި
ހަމަޖެހުނީއެވެ.
އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް 9. މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި އަންނަނިވި
މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އޮތޯރިޓީއާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވެއެވެ.
(ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ލިބެން ހުންނަ ކާބޯތަކެއްޗަކީ ރައްކާތެރި އަދި
ޢާންމު ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުންނުވާފަދަ ތަކެތިކަން ކަށަވަރުކުރުން؛
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފަހައްޓައި، ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން
ދެމެހެއްޓުމުގެ ގޮތުންނާއި އެ ތަކެއްޗަކީ ޞިއްޙީގޮތުން އެކަށީގެންވާ
ތަކެތި ކަމުގައި ކަށަވަރުކުރުމުގެ ގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން
ކުރުން:
(1) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން
އެކްސްޕޯޓުކުރާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދާ، ނުވަތަ
ތައްޔާރުކުރާ، ނުވަތަ ރައްކާކުރާ، ނުވަތަ ބަންދުކުރާ،
ނުވަތަ ގުދަންކުރާ، ނުވަތަ ގަނެ ވިއްކާ، ނުވަތަ
އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ، ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ
ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފެހެއްޓުމަށާއި އެ ތަކެއްޗަކީ
10

ޞިއްޙަތަށް ފައިދާހުރި އަދި ޢާންމު ޞިއްޙަތަށް
ގެއްލުންނުވާފަދަ ތަކެތިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ބޭނުންވާ
ގަވާއިދުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތައް އެކުލަވާލައި،
އެ ގަވާއިދުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތައް
ތަންފީޛުކުރުން؛
(2) ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރާއި ރައްކާތެރިކަމާގުޅޭ ކަންކަމުގައި
ސަރުކާރަށާއި ޢާންމު ޞިއްޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމަށް
މަސައްކަތްކުރާ މުއައްސަސާތަކަށް ލަފަޔާއި އިރުޝާދާއި
ފަންނީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(3) ކާބޯތަކެތިން ލިބޭ ފައިދާއާއި، ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރާއި
ރައްކާތެރިކަމާމެދު، ކާބޯތަކެތީގެ މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތްތަކާއި ޢާންމުން ހޭލުންތެރިކުރުވުން.
(ނ) ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމަށް، ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރުމަށް، ނުވަތަ
ބަންދުކުރުމަށް ނުވަތަ ލޭބަލްކުރުމަށް ނުވަތަ ރައްކާކުރުމަށް ނުވަތަ
ގުދަންކުރުމަށް، ނުވަތަ ގަނެ ވިއްކުމަށް ނުވަތަ އެއްތަނުން
އަނެއްތަނަށް އުފުލުމަށް، ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް، ނުވަތަ
އިމްޕޯޓުކުރުމަށް ނުވަތަ އެކްސްޕޯޓުކުރުމަށް ބޭނުންވާ މިންގަނޑުތައް
ކަނޑައެޅުމާއި، ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުން މަނާ ކާބޯތަކެތީގެ
ބާވަތްތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ހުއްދަ ހޯދައިގެން މެނުވީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް
އިމްޕޯޓުނުކުރެވޭނެ ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތްތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ކަމާގުޅޭ
ހުއްދަތައް ދޫކުރުމުގެ ޝަރުޠުތައް ކަނޑައެޅުމާއި އެ ހުއްދަތައް
ދޫކުރުން؛
(ރ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ މީހުންނާއި، ތައްޔާރުކުރާ މީހުންނާއި ބަންދުކުރާ
މީހުންނާއި، އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ މީހުންނާއި އެނޫންވެސް
11

ކާބޯތަކެތި ވިއްކުމުގައާއި ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި އެ
ކާބޯތަކެތި ގެންގުޅޭ ފަރާތްތަކުން ދަމަހައްޓަންޖެހޭ ޢާންމު
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުން؛
(ބ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރެވޭ ލެބޯރަޓަރީތަކުގައި ކާބޯތަކެތި
ތަޙްލީލުކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ
މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުމާއި އެ ލެބޯރަޓަރީތަކުގައި ކާބޯތަކެތި
ތަޙްލީލުކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ހުއްދަދިނުމުގެ ޝަރުޠުތައް
ކަނޑައެޅުމާއި އެ ހުއްދަ ދިނުން؛
(ޅ) ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކާއި
ކަމާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެޖެންސީތަކާއެކު ގުޅުން ބަދަހިކޮށް
ދެމެހެއްޓުމާއި ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
މުޢާހަދާތަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ
މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރުން؛
(ކ) މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރެވޭ މިންވަރު ބަލައި މޮނިޓަރކުރެވޭނެ
ނިޒާމެއް އެކަށައަޅައި ހިންގުން؛
(އ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ތަންތަނާއި، ތައްޔާރުކުރާ ތަންތަނާއި،
ބަންދުކުރާ ތަންތަނާއި، ރައްކާކުރާ ތަންތަނާއި، ގުދަންކުރާ
ތަންތަނާއި، ގަނެ ވިއްކާ ތަންތަނާއި، އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް
އުފުލާ ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަން ބަލައި ފާސްކުރުމާއި، މި
ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ ޚިލާފުވާ
ފަރާތްތަކާމެދު ފިޔަވަޅުއެޅުން.
އޮތޯރިޓީގެ ބާރުތައް 10. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއާ ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
އަދާކުރުމުގައާއި މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި އޮތޯރިޓީއަށް އަންނަނިވި
12

ބާރުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ހ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން
އެކްސްޕޯޓުކުރާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދާ އަދި
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭނުންކުރާ ކާބޯތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމާއި،
ޓެސްޓުކުރުމަށް ހިފެހެއްޓުމާއި، ސާމްޕަލް ނެގުމާއި ތަޙްލީލުތައް
ކުރުން؛
(ށ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ތަންތަނާއި، ތައްޔާރުކުރާ ތަންތަނާއި،
ބަންދުކުރާ ތަންތަނާއި، ރައްކާކުރާ ތަންތަނާއި، ގުދަންކުރާ
ތަންތަނާއި، ގަނެ ވިއްކާ ތަންތަނާއި، އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް
އުފުލާ ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ ތަންތަނާއި އެ
ތަންތަނުގެ ތަކެއްޗާއި ވަސީލަތްތައް ބަލައި ފާސްކުރުމާއި
ފިޔަވަޅުއެޅުން؛
(ނ) ޞިއްޙީގޮތުން ރައްކާތެރިނޫން ތަކެތި ކަމަށް ބެލެވޭ ކާބޯތަކެއްޗާއި
ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުންދެނިވި މާއްދާތައް ހިމެނޭ ކާބޯތަކެތި
ހިފެހެއްޓުމާއި، އެ ތަކެތީގެ ސާމްޕަލް ނެގުމާއި، އެ ތަކެތި
ބޭނުންކުރުމާއި ވިއްކުން މަނާކުރުމާއި، ރިކޯލްކުރުމާއި، ބާޒާރުން
ނެގުމަށް އަމުރުކުރުމާއި އެ ތަކެތި ނައްތާލުމަށް އެންގުން؛
(ރ) ކާބޯތަކެތީގެ ތެރެއިން ވަކި ބާވަތެއްގެ ކާބޯތަކެއްޗަކީ ނުވަތަ ވަކި
އެއްޗެއް ނުވަތަ ވަކި މާއްދާއެއް ނުވަތަ ބާވަތެއް ހިމެނޭ
ކާބޯތަކެއްޗަކީ އިންސާނުން ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުދާ އެއްޗެހި
ނޫންކަމަށް ކަނޑައެޅުމާއި ، އެފަދަ ތަކެތި ހިފެހެއްޓުމާއި، އެފަދަ
ތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި ވިއްކުން މަނާކުރުމާއި، ރިކޯލްކުރުމާއި،
ބާޒާރުން ނެގުމަށް އަމުރުކުރުމާއި އެ ތަކެތި ނައްތާލުމަށް އެންގުން؛
(ބ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ މީހުންނާއި، ތައްޔާރުކުރާ މީހުންނާއި ބަންދުކުރާ
13

މީހުންނާއި، އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ މީހުންނާއި އެނޫންވެސް
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި އެ ތަކެތި ގެންގުޅޭ ފަރާތްތަކުން
ޞިއްޙީގޮތުން ބަލަންޖެހޭ ބެލުންތައް ބެލުމަށާއި ހަދަންޖެހޭ ޞިއްޙީ
ޓެސްޓުތައް ހެދުން ލާޒިމުކުރުމާއި، ކާބޯތަކެތި ގެންގުޅޭ ފަރާތްތަކުން
ޢަމަލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް
ފުރިހަމަނުވާ ޙާލަތްތަކުގައި ފިޔަވަޅުއެޅުން؛
(ޅ) ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފެހެއްޓުމަށާއި ރައްކާތެރިކަން
ކަށަވަރުކުރުމަށާއި ކާބޯތަކެއްޗަކީ ޞިއްޙީގޮތުން އެކަށީގެންވާ ތަކެތި
ކަމުގައި ކަށަވަރުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ޙަވާލުކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ
އެނޫންވެސް ކަންކަން ކުރުން.
ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް 11. (ހ) އޮތޯރިޓީ ދުވަހުން ދުވަހަށް ހިންގުމުގެ އެންމެ އިސް ފަރާތަކީ
ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް
މަސައްކަތްކުރާނީ މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތައް
ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި، ކަމާ ގުޅޭގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޢާންމު
އިރުޝާދުގެ ދަށުންނެވެ.
(ނ) ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2007
(ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނު) ގެ މަޤްޞަދަށްޓަކައި، ދިވެހި
ސިވިލް ސަރވިސްގެ މަޤާމެކެވެ. އެ މަޤާމަށް މީހަކު
ޢައްޔަންކުރާނީ، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުންނެވެ.
(ރ) ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރާ ފަރާތެއްގެ ކިބައިގައި
އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.
14

(1) ޢާންމު ޞިއްޙަތުގެ ދާއިރާއިން ނުވަތަ ބަޔޮލޮޖިކަލް
ސައިންސް ނުވަތަ އެނެލިޓިކަލް ސައިންސް ނުވަތަ
ކާބޯތަކެތީގެ ދާއިރާއިން ނުވަތަ ފާމަސޫޓިކަލްގެ ދާއިރާއިން
ފުރަތަމަ ޑިގްރީ ޙާޞިލުކޮށްފައިވުމުގެ އިތުރުން،
މާސްޓަރސް ޑިގްރީއެއް ނުވަތަ އެ ފެންވަރުގެ ޕޯސްޓް
ގްރެޖުއޭޓް ސަނަދެއް ޙާޞިލުކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް
ކަމުގައިވުން؛
(2) ޞިއްޙީ ދާއިރާގައި މަދުވެގެން 10)ދިހައެއް(
އަހަރުދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް
ކަމުގައިވުން.
(ބ) ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭގޮތުން އޮތޯރިޓީން އަދާކުރަންޖެހޭ
މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުން އަދި ކަމާގުޅޭގޮތުން އޮތޯރިޓީން
ނިންމާ އެންމެހައި ނިންމުންތަކާ ގުޅޭގޮތުން، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް
މިނިސްޓަރަށް ޖަވާބުދާރީވާންވާނެއެވެ.
އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުން 12. (ހ) އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުންނަކީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނެވެ.
އަދި އެ މުވައްޒަފުންގެ މައްޗަށް ހިނގާނީ، ދިވެހި ސިވިލް
ސަރވިސްގެ ޤާނޫނާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ
ތެރޭގައި، އޮތޯރިޓީގެ ފަންނީ އަދި އިދާރީ މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާގެ
ގިންތިތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ބަޔާންކޮށް، އެ މުވައްޒަފުންގެ
މަޤާމުގެ ޝަރުޠުތަކާއި އެކި ކަންކަމަށް މުވައްޒަފުން ތިބެންވާނެ
ޢަދަދު ބަޔާންކުރާ، މުވައްޒަފުންގެ އިދާރީ އޮނިގަނޑެއް،
މިނިސްޓްރީގެ ލަފާގެ މަތިން އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލައި، ސިވިލް
15

ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލާ އޮނިގަނޑާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އޮތޯރިޓީއަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން
ޢައްޔަންކޮށް ވަކިކުރާނީ، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުންނެވެ.
މަޞްލަޙަތު ފުށުއަރާ ކަންކަމުން 13. (ހ) އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުން މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން
އެއްކިބާވުމާއި ސުލޫކީ ކަންކަން
އަދާކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައާއި
ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުންތައް ނިންމުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވާނީ، ވަކި
ފަރާތަކަށް ބުރަނުވެ، ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެ ތިބެއެވެ.
(ށ) އޮތޯރިޓީގެ އެއްވެސް މުވައްޒަފެއްގެ އަމިއްލަ މަޞްލަޙަތެއް ނުވަތަ
ފައިދާއެއް ނުވަތަ ދައުރެއް އޮތްކަމެއް އޮތޯރިޓީން ބަލާނަމަ ނުވަތަ
ނިންމާނަމަ، އެކަމެއް ބެލުމުގައި ނުވަތަ ނިންމުމުގައި، އެއްވެސް
މިންވަރަކަށް އެ ފަރާތެއް ބައިވެރިވެގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެއީ
އެފަދަ މަޞްލަޙަތެއް ނުވަތަ ފައިދާއެއް ނުވަތަ ދައުރެއް އޮތް
ކަމެއްކަން ކުރިން އެނގިފައި ނެތްނަމަވެސް، އެކަން އެނގުމާއެކު
އެކަމެއް ބެލުމުން ނުވަތަ އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ނިންމަންޖެހޭ
ނިންމުންތައް ނިންމުމުން އެ މުވައްޒަފަކު ތަނާޒުލުވާންވާނެއެވެ.
(ނ) އޮތޯރިޓީގެ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޭނާގެ
ވާޖިބު އަދާކުރުމުގައި ވަކި ފަރާތަކަށް ބުރަވެވިދާނެފަދަ ގޮތެއްގައި،
އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ހަދިޔާއެއް، ނުވަތަ މަންފާއެއް ލިބޭފަދަ ކަމެއް،
އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަމުގައި، ނުވަތަ އޭނާއާ ޢާއިލީ ނުވަތަ ޒާތީ
ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ ގުޅުމެއް އޮތް ފަރާތެއްގެ ނަމުގައި، ޤަބޫލުކޮށްގެން
ނުވާނެއެވެ.
(ރ) އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުންނަށް މަޤާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ލިބޭ
16

މަޢުލޫމާތަކީ ސިއްރުގެ ގޮތުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތެވެ.
އެފަދަ މަޢުލޫމާތެއް، ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެމަތިން ހާމަކުރަންޖެހޭ
ފަރާތަކަށް ހާމަކުރާ ކުރުން ފިޔަވައި އެއްވެސް ފަރާތަކަށް
ހާމަކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
ޤާނޫނީ ޙިމާޔަތް 14. މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން،
ހެޔޮ ނިޔަތުގައި އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފަކު ނުވަތަ އޮތޯރިޓީ ތަމްސީލުކުރާ އެހެން
ފަރާތަކުން، އެ ފަރާތެއްގެ ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި ކުރާ ކަމަކާމެދު ނުވަތަ
ނުކޮށް ދޫކޮށްލާ ކަމަކާމެދު އޭނާގެ މައްޗަށް ދަޢުވާއެއް ނުއުފުލޭނެއެވެ.
މާލީ ކަންކަން 15. (ހ) އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ،
ކޮންމެ އަހަރަކުވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ބަޖެޓުގައި
ހިމަނައި، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔާއިން އެ އޮތޯރިޓީއަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) އޮތޯރިޓީގެ އެންމެހައި ހިސާބުތަކާއި އެންމެހައި ލިޔެކިޔުންތައް
ބަލަހައްޓަންވާނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006)ދައުލަތުގެ
މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނު(އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ނޭޝަނަލް ފުޑް ސޭފްޓީ އެންޑް 16. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ
ކޮލިޓީ ބޯޑު
މަސައްކަތުގައި އޮތޯރިޓީއަށް ލަފާދިނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި،
ނޭޝަނަލް ފުޑް ސޭފްޓީ އެންޑް ކޮލިޓީ ބޯޑުގެ ނަމުގައި މިނިސްޓަރު
ބޯޑެއް އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.
(ށ) ނޭޝަނަލް ފުޑް ސޭފްޓީ އެންޑް ކޮލިޓީ ބޯޑު އެކުލެވިގެންވާނީ،
17

އަންނަނިވި 10 (ދިހައެއް) މެންބަރުންގެ މައްޗަށެވެ.
(1) ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް؛
(2) މިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން މިނިސްޓަރު
ކަނޑައަޅާ އިސް ފަރާތެއް ؛
(3) ކާބޯތަކެތީގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާގުޅޭ ކަންކަމުގައި
މަސައްކަތްކުރާ އޮތޯރިޓީގެ ކަމާބެހޭ ބައިގެ އިސްވެރިޔާ ؛
(4) ކާބޯތަކެތީގެ ޛަރީޢާއިން ޖެހޭ ބަލިތައް ދެނެގަތުމުގައި
ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަންނީ
މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން އެ އެޖެންސީން ކަނޑައަޅާ އިސް
ފަރާތެއް؛
(5) އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު
އެއިރެއްގައި ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ ވުޒާރާގައި މަސައްކަތްކުރާ
މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން އެ ވުޒާރާގެ ވަޒީރު ކަނޑައަޅާ
އިސް ފަރާތެއް؛
(6) މަސްވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތު އެއިރެއްގައި ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ ވުޒާރާގައި
މަސައްކަތްކުރާ މަސްވެރިކަމާބެހޭ ފަންނީ މުވައްޒަފުންގެ
ތެރެއިން އެ ވުޒާރާގެ ވަޒީރު ކަނޑައަޅާ އިސް ފަރާތެއް ؛
(7) ދަނޑުވެރިކަމާގުޅޭ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތު އެއިރެއްގައި ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ ވުޒާރާގައި
މަސައްކަތްކުރާ ދަނޑުވެރިކަމާބެހޭ ފަންނީ މުވައްޒަފުންގެ
ތެރެއިން އެ ވުޒާރާގެ ވަޒީރު ކަނޑައަޅާ އިސް ފަރާތެއް؛
މިގޮތުން މުވައްޒަފަކު ކަނޑައެޅުމުގައި ޖަނަވާރުގެ
ޛަރީޢާއިން އިންސާނުންނަށް ޖެހޭ ބަލިތަކާއި ގަހަށް ޖެހޭ
18

ބަލިތައް ދެނެގަތުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަންނީ
މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން މުވައްޒަފަކު ކަނޑައެޅުމަށް
އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.
(8) މިނިސްޓަރު ޢައްޔަންކުރާ، ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއްގައި
މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތެއް ކަމުގައިނުވާ ފުޑް ސައިންސްގެ
މާހިރެއް؛
(9) ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަ ފަރާތްތައް ތަމްސީލުކުރާ ފަރާތެއް؛
މިގޮތުން މެންބަރަކު ޢައްޔަންކުރުމުގައި ޚިދުމަތް ލިބިގަންނަ
ފަރާތްތައް ތަމްސީލުކުރާ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން ކަނޑައަޅާ
ފަރާތެއް ޢައްޔަންކުރުމަށް އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.
(10) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން ތަމްސީލުކުރާ ފަރާތެއް.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)8(ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން)10(ވަނަ
ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މެންބަރުން ބޯޑަށް ޢައްޔަންކުރާނީ، ޢާންމުކޮށް އިޢުލާންކުރުމުން،
އެކަމަށް ކުރިމަތިލާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިންނެވެ.
(ރ) ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފިޔަވައި މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ
ބޯޑުގެ މެންބަރުންގެ ދައުރަކީ 5 (ފަހެއް) އަހަރުދުވަހުގެ ދައުރެކެވެ.
އެހެންނަމަވެސް، އެ މެންބަރުންގެ ފުރަތަމަ ދައުރު ހަމަވުމުން،
އިތުރު އެއް ދައުރަށް އެ މެންބަރުން ބޯޑަށް ޢައްޔަންކުރެވިދާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)1(
ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން ( )7 ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި
ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތައް ބޯޑުގައި ހިމެނޭނީ މަޤާމުގެ
ހައިސިއްޔަތުން ކަމުގައިވާތީ، އެ ފަރާތްތައް ބޯޑުގެ މެންބަރުންގެ
ގޮތުގައި ދެމިތިބޭނީ އެ ފަރާތްތައް ބޯޑުގައި ހިމެނޭ މަޤާމުގައި
19

ދެމިތިބިހާ ހިނދަކުއެވެ. އެ ފަރާތްތައް އެ މަޤާމުން ވަކިވެއްޖެނަމަ،
ބޯޑުގެ މެންބަރުކަމުން ވަކިވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)10(ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތް
ފިޔަވައި ބޯޑުގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ޢައްޔަންކުރެވޭ ފަރާތްތަކަކީ،
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ވިޔަފާރިއެއް ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
އެނޫންވެސް ތަނެއްގައި މަޞްލަޙަތެއް އޮތް ފަރާތެއް ކަމުގައިވެގެން
ނުވާނެއެވެ.
(ކ) ބޯޑުގެ ރައީސްއަކީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލެވެ.
ބޯޑުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް 17. ބޯޑުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
(ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމާ
ގުޅޭގޮތުންނާއި ކާބޯތަކެއްޗަކީ ޞިއްޙަތަށް ފައާިދުހރި ތަކެތި ކަމުގައި
ކަށަވަރުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އޮތޯރިޓީއަށް ލަފަޔާއި އިރުޝާދާއި ފަންނީ
އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(ށ) ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތަކަށް ޙައްލު ހޯދުމުގައި
އޮތޯރިޓީއަށް ލަފާދިނުން.
ބޯޑުގެ ބައްދަލުވުންތައް 18. (ހ) ބޯޑުގެ ބައްދަލުވުންތަކުގެ އިދާރީ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާނީ އޮތޯރިޓީންނެވެ.
(ށ) ބޯޑުގެ ބައްދަލުވުންތައް ބޭއްވުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ސައިންޓިފިކް ކޮމިޓީ، ޕެނަލް އަދި 19. ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފެހެއްޓުމަށާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން
ޓާސްކް ފޯސް ޤާއިމުކުރުން
ކަށަވަރުކުރުމުގެ ގޮތުން އޮތޯރިޓީއަށް ފަންނީ ލަފާދިނުމަށްޓަކައި އަދި
20

އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށްޓަކައި، ސައިންޓިފިކް
ކޮމިޓީއާއި، ފަންނީ ޕެނަލާއި، ޓާސްކް ފޯސްތައް ފަދަ ފަންނީ
މަސައްކަތްކުރާނެ ކޮމިޓީތަކާއި ގްރޫޕުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް އެކުލަވާލެވިދާނެއެވެ.
ނޭޝަނަލް ހެލްތް ލެބޯރަޓަރީ 20. (ހ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން
އެކްސްޕޯޓުކުރާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދާ ކާބޯތަކެތި
ޓެސްޓުކުރުމަށްޓަކައި، އަދި ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ތަންތަނާއި، ނުވަތަ
ބަންދުކުރާ ތަންތަނާއި، ނުވަތަ ގުދަންކުރާ ތަންތަނާއި، ނުވަތަ
ރައްކާކުރާ ތަންތަނާއި، ނުވަތަ ވިއްކާ ތަންތަނާއި، ނުވަތަ
ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަނާއި، ނުވަތަ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ
ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ ތަންތަނުގެ ޞިއްޙީ
ރައްކާތެރިކަން ބެލުމަށް ކުރަންޖެހޭ ތަޙްލީލުތައް ކުރުމަށްޓަކައި
ނޭޝަނަލް ހެލްތް ލެބޯރަޓަރީއެއް ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ނޭޝަނަލް ހެލްތް ލެބޯރަޓަރީ ހިނގަމުންދާނީ އޮތޯރިޓީގެ ބެލުމުގެ
ދަށުންނެވެ. އަދި އޮތޯރިޓީން އެ ލެބޯރަޓަރީ ހިންގަންވާނީ، އެފަދަ
ލެބޯރަޓަރީ ހިންގުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޤައުމީ އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ
މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ނ) ނޭޝަނަލް ހެލްތް ލެބޯރަޓަރީ ހިންގުމާއި، އެ ތަނުގައި ކުރަންޖެހޭ
ތަޙްލީލުތައް ކުރުމާއި އަދި އެ ތަނުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ފެންވަރާއި
މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
21

ރިފަރަލް ލެބޯރަޓަރީ ކަނޑައެޅުން 21. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ
ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ނޭޝަނަލް ހެލްތް ލެބޯރަޓަރީން ކުރެވެން
ނެތް ޙާލަތެއްގައި، އެކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމުގެ ގޮތުން އެހީތެރިކަން
ހޯދާނެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ރިފަރަލް
ލެބޯރަޓަރީތައް އޮތޯރިޓީއަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ރިފަރަލް ލެބޯރަޓަރީއަކުން
ޚިދުމަތް ހޯދަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ
އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ޚިދުމަތް ހޯދާ ފަރާތާއި އެ
ލެބޯރަޓަރީއާ ދެމެދު ވެވޭ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުންނެވެ.
(ނ) ރިފަރަލް ލެބޯރަޓަރީ ކަނޑައެޅުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި ރިފަރަލް
ލެބޯރަޓަރީން ތަޙްލީލުތައް ކުރުމަށްޓަކައި ސާމްޕަލް ހުށަހެޅުމާ
ގުޅޭގޮތުންނާއި ރިފަރަލް ސިސްޓަމް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ އެންމެހައި
ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ .
ދެވަނަ ބައި
ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ މިންގަނޑުތައް
ތިންވަނަ ބާބު
ކާބޯތަކެތީގައި ހުންނަންޖެހޭ ޢާންމު ޝަރުޠުތައް
ކާބޯތަކެތީގައި ހުންނަންޖެހޭ 22. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދާ ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރާ ނުވަތަ ބަންދުކުރާ
ޢާންމު ޝަރުޠުތައް
ނުވަތަ ގުދަންކޮށް ރައްކާކުރާ ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކުރާ ނުވަތަ
އެކްސްޕޯޓުކުރާ ނުވަތަ ވިއްކާ ނުވަތަ ބޭނުންކުރާ ކާބޯތަކެތި
22

ވާންވާނީ، ޞިއްޙީގޮތުން ފައިދާހުރި، ރައްކާތެރި އަދި ޢާންމު
ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުންނުވާ ފަދަ ކާބޯތަކެއްޗަށެވެ.
(ށ) ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި އެއްވެސް ފަރާތަކުން އުފައްދާ،
ނުވަތަ ތައްޔާރުކޮށް، ނުވަތަ ބަންދުކޮށް، ނުވަތަ ގުދަންކޮށް، ނުވަތަ
ރައްކާކޮށް، ނުވަތަ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލައި، ނުވަތަ
އެކްސްޕޯޓުކޮށް، ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކޮށް، ނުވަތަ ވިއްކައި ، ނުވަތަ
ބޭނުންކޮށް ނުވަތަ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ފޯރުކޮށްދީގެން ނުވާނެއެވެ.
(1) ގަޑުބަޑުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި ؛
(2) ތާހިރުނޫން ކާބޯތަކެތި؛
(3) އިންސާނުން ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުނުދާ ކާބޯތަކެތި؛
(4) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭނުންކުރުމަށް އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ
މިންގަނޑުތަކަށް ނުފެތޭ ކާބޯތަކެތި؛
(5) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކޮށްގެންނުވާނެ، ނުވަތަ
ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދައިގެންނުވާނެ ނުވަތަ
ތައްޔާރުކޮށްގެންނުވާނެ، ނުވަތަ ވިއްކައިގެންނުވާނެ ނުވަތަ
ފޯރުކޮށްދީގެންނުވާނެ ނުވަތަ ބޭނުންކޮށްގެންނުވާނެ ކަމަށް
އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ކާބޯތަކެތި.
ގަޑުބަޑުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި 23. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ގަޑުބަޑުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ
"އެޑަލްޓަރޭޓަޑް" ކާބޯތަކެތި ކަމުގައި ބެލެވޭނީ އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައިވާ
ކާބޯތަކެއްޗެވެ.
(ހ) ވިއްކާ ފަރާތުން ވިއްކާފައިވާ ކާބޯތަކެތީގެ ޒާތް، ނުވަތަ އޭގައި
ހިމެނޭ މާއްދާތައް ކަމަށް ނުވަތަ ފެންވަރު ކަމަށް ބަޔާންކޮށް ގަންނަ
ފަރާތަށް ދައްކުވައިދީފައިވާ ގޮތާ ޚިލާފަށް އެ އެއްޗެއްގެ ޒާތް ނުވަތަ
23

އޭގައި ހިމެނޭ މާއްދާތައް ނުވަތަ ފެންވަރު ބަދަލުކޮށްފައިހުރުން؛
(ށ) ކާބޯތަކެތީގައި ހިމަނާފައިވާ ނުވަތަ ބޭނުންކޮށްފައިވާ މާއްދާއެއްގެ
ސަބަބުން ނުވަތަ އެ ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ނުވަތަ
ޕްރޮސެސްކޮށްފައިވާ ގޮތުން އެ ކާބޯތަކެތީގެ ޒާތަށް ނުވަތަ އޭގައި
ހިމެނޭ މާއްދާތަކަށް ނުވަތަ ފެންވަރަށް ނޭދެވޭ ބަދަލެއް
އައިސްފައިވުން ؛
(ނ) ކާބޯތަކެތީގައި ހުންނަންޖެހޭ ބާވަތެއްގެ ބަދަލުގައި އެއަށްވުރެ ދެރަ
ނުވަތަ ދަށް ފެންވަރެއްގެ އެހެން އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްފައި ހުރުން،
ނުވަތަ އެ އެއްޗެއްގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ މާއްދާއަކީ އެ އެއްޗެއްގައި
ހުންނަންވީ މާއްދާއަށްވުރެ ދެރަ ނުވަތަ ދަށް ފެންވަރެއްގެ ނުވަތަ އެ
އެއްޗެއްގައި ހުރެގެންނުވާނެފަދަ މާއްދާއެއް ކަމަށްވެފައި، އޭގެ
ސަބަބުން އެ ކާބޯތަކެތީގެ ޒާތަށް ނުވަތަ އޭގައި ހިމެނޭ މާއްދާތަކަށް
ނުވަތަ ފެންވަރަށް ބަދަލު އައިސްފައިވުން؛
(ރ) ކާބޯތަކެތީގައި ނުވަތަ އޭގެ ބައެއްގައި ހިމެނެންޖެހޭ މާއްދާއެއް
އުނިކުރުމުގެ ސަބަބުން އެ ކާބޯތަކެތީގެ ޒާތަށް ނުވަތަ އޭގައި ހިމެނޭ
މާއްދާތަކަށް ނުވަތަ ފެންވަރަށް ބަދަލު އައިސްފައިވުން؛
(ބ) އެކި ބާވަތުގެ ކާބޯތަކެތީގައި ހުންނަންޖެހޭ ފެންވަރު ކަމުގައި
ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންގަނޑުތަކަށްވުރެ ލިބެންހުރި ކާބޯތަކެތީގެ
ފެންވަރު ދަށްވުމުގެ ސަބަބުން އެ ކާބޯތަކެތީގެ ޒާތަށް ނުވަތަ އޭގައި
ހިމެނޭ މާއްދާތަކަށް ނުވަތަ ފެންވަރަށް ބަދަލު އައިސްފައިވުން ؛
(ޅ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން
މަނާކޮށްފައިވާ ބާވަތެއް، ކާބޯތަކެއްޗަށް އިތުރުކޮށްފައިވުން؛
(ކ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި
މިންގަނޑުތަކުގައި ހުއްދަކޮށްފައިވާ މިންވަރަށްވުރެ އިތުރަށް އެކި
24

މާއްދާތައް އެއްކޮށްގެން ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކޮށްފައިވުން؛
(އ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާ
ޚިލާފަށް، ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުމުގައި އެއްކުރާ މާއްދާތަކަށް
އުނިއިތުރު ގެނައުން.
ތާހިރުނޫން ކާބޯތަކެތި 24. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ތާހިރުނޫން ނުވަތަ "އިމްޕިޔޯ" ކާބޯތަކެތި ކަމުގައި
ބެލެވޭނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެއްޗެވެ.
(ހ) ވިހައެއް ނުވަތަ ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުން ލިބިދާނެ ފަދަ މާއްދާއެއް
ނުވަތަ ބައެއް އެކުލެވޭ ކާބޯތަކެތި؛
(ށ) ކެމިކަލް ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގައި ހިމެނުން މަނާ މާއްދާއެއް
ހިމަނާފައިވާ ކާބޯތަކެތި؛ އޭގެ ތެރޭގައި، އެ ކާބޯއެއްޗެއްގެ ބާވަތުން
ކޮންމެހެން އަޅަންޖެހޭ، އަދި ކާބޯތަކެތީގައި ހިމެނުން ހުއްދަކަމަށް
އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ މާއްދާތަކާއި ކެމިކަލްތައް ނުވަތަ
އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަކި މިންގަނޑަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިން ކާބޯތަކެތީގައި ހިމަނާފައިވާ މާއްދާތައް ނުވަތަ
ކެމިކަލްތަކެއް ނުހިމެނެއެވެ.
(ނ) ޢާންމު ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑަށް ނުފެތޭ ގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށް،
އުފައްދައި، ބަންދުކޮށް ނުވަތަ ގުދަންކޮށްފައިވުމުގެ ސަބަބުން އެ
ތަކެތި ތަޣައްޔަރުވެ، ނުވަތަ އެ ތަކެތީގައި ހުންނަންޖެހޭ ޞިއްޙީ
ރައްކާތެރިކަން ގެއްލިފައިވާ ކާބޯތަކެތި؛
(ރ) އިންސާނުންނަށް ޖެހޭ ބައްޔެއް ނުވަތަ ގައިންގަޔަށް އަރާފަދަ
ބައްޔެއް ޖެހިފައިވާ ޖަނަވާރަކުން ނުވަތަ ގަސްގަހާގެހީގެ ބާވަތަކުން
އުފައްދާފައިވާ ނުވަތަ ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި؛
25

(ބ) ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުން ލިބޭފަދަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭ އެއްޗަކުން ނުވަތަ
ކާބޯތަކެތީގެ ތާޒާކަމާއި ސާފުތާހިރުކަން ގެއްލޭފަދަ ގޮތަކަށް
ބަންދުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި؛
(ޅ) ކުނިވެފައިވާ ނުވަތަ ހަލާކުވެފައިވާ، ނުވަތަ ނުތާހިރު ނުވަތަ
ބަލިޖެހިފައިވާ ޖަނަވާރުގެ ނުވަތަ ގަސްގަހާގެހީގެ ބާވަތެއް އެކުލެވޭ
ގޮތަށް އުފައްދާފައިވާ ނުވަތަ ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ
ފަނިފަކުސާ އެޅުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ޖަރާސީމު އަށަގަތުމުގެ
ސަބަބުން ނުވަތަ އެހެންވެސް ސަބަބަކަށްޓަކައި އިންސާނުން ކައިބޮއި
ހެދުމަށް އެކަށީގެންނުވާ ކާބޯތަކެތި؛
(ކ) ކާބޯތަކެއްޗާ އެ އެއްޗެއް އެކުވުމުން ކާބޯތަކެތި ވިހަވާނެ ނުވަތަ އޭގެ
ސަބަބުން ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުންވާނެ މާއްދާއަކުން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ
ކޮންޓޭނަރެއް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ކާބޯތަކެތި ބަންދުކުރާ އާލާތެއްގައި
ބަންދުކޮށްފައިވާ، އެފަދަ މާއްދާއެއްގެ އަސަރުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި.
އިންސާނުން ބޭނުންކުރުމަށް 25. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އިންސާނުން ބޭނުންކުރުމަށް އެކަށީގެންނުވާ
އެކަށީގެންނުވާ ކާބޯތަކެތި
ކާބޯތަކެތި ކަމުގައި ބެލެވޭނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެއްޗެވެ.
(ހ) ބައްޔެއް ޖެހިފައިވާ، ނުވަތަ މަރުވެގެން ކުނިވެފައިވާ ޖަނަވާރު
ނުވަތަ ގަސްގަހާގެހީގެ ބާވަތްތައް؛ އަދި
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރަން އެކަށީގެންނުވާ ޖަނަވާރެއްގެ
ބައެއް.
ކާބޯތަކެތި ބަންދުކުރުމާއި 26. (ހ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެއްޗާއި އެކްސްޕޯޓުކުރާ
ލޭބަލްކުރުން
ކާބޯތަކެއްޗަކީ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދައި ބަންދުކުރެވޭ
ކާބޯތަކެއްޗަކީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
26

ބަޔާންކުރާ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ބަންދުކޮށް
ލޭބަލްކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތިކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތި ލޭބަލްކުރުމުގައި ހިމަނަންޖެހޭ ބައިތަކުގެ މަޢުލޫމާތާއި،
ބޭރު ފުށުގައި ލޭބަލް ހަރުކޮށްފައިނުވާ ޙާލަތުގައި ކާބޯތަކެއްޗާގުޅޭ
މަޢުލޫމާތު ލިޔުމުން ބަޔާންކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުމަށް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ބާވަތްތަކާއި ތަކެތި އަދި
އެ އެއްޗެއްގެ ނިއުޓްރިއެންޓްތަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތާއި، އެލަރޖިކްވެދާނެ
ފަދަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭނަމަ އެކަން އެނގޭގޮތަށް، ކާބޯތަކެއްޗާގުޅޭ
ޞިއްޙީ މަޢުލޫމާތާއި، ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތަށް ބަލައި، އެ ތަކެތީގައި
ހިމަނަންޖެހޭ އެހެނިހެން މަޢުލޫމާތާއި، ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރެވުނު
އަދި/ނުވަތަ ބަންދުކުރެވުނު ތާރީޚާއި އެ ތަކެތީގެ މުއްދަތު ހަމަވާ
ތާރީޚް ފަދަ މަޢުލޫމާތުތައް ހިމެނުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި މާއްދާގެ
(ށ) ގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ
މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ބަންދުކޮށް ލޭބަލްކުރުމަށް
ފަހުގައި މެނުވީ، އެއްވެސް ފަރާތަކުން ބަންދުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި
ވިއްކައި، ނުވަތަ އެކްސްޕޯޓުކޮށް ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކޮށް ނުވަތަ
އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް ފޯރުކޮށްދީގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެއްވެސް
ފަރާތަކުން، ލޭބަލްކޮށްފައިނުވާ ނުވަތަ އަސްލު އޮޅޭގޮތަށް
ލޭބަލްކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި ވިއްކައިގެން ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކޮށްގެން
ނުވަތަ އެކްސްޕޯޓުކޮށްގެން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް
ފޯރުކޮށްދީގެން ނުވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) އާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ ފަރާތްތަކާއި،
27

އިމްޕޯޓުކުރާ ފަރާތްތަކާއި، އެކްސްޕޯޓުކުރާ ފަރާތްތަކާއި އެނޫންވެސް
ގޮތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކަށް މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ
ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމުގެ ނުވަތަ
ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "އަސްލު އޮޅޭގޮތަށް
"
ލޭބަލްކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ތިރީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ މާނައިގައެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތީގައި ހަރުކޮށްފައިވާ ލޭބަލް ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި
އިޝްތިހާރުކުރުމުގައި އޭގައި ނެތް ސިފައެއް ހުރިކަމަށް
ދެއްކުން؛
(2) ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތެއްގެ ނަން އޮޅުވާލައިގެން ވިއްކުން ؛
(3) ކާބޯތަކެތީގައި ހަރުކޮށްފައިވާ ލޭބަލްގައި ކާބޯތަކެތި އުފެއްދި
ފަރާތް ނުވަތަ ކުންފުނި ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތަކީ
އެ ތަކެތި އުފެއްދި އަސްލު ފަރާތް ކަމުގައި ނުވުން؛
(4) ވިއްކުމަށް ތައްޔާރުކުރާ ކާބޯތަކެތި ވިއްކުމަށްޓަކައި
ބަންދުކޮށްފައިވާ ޕެކޭޖްގައި އުފެއްދި މީހާގެ އެދުމާއެކު
އޭނާގެ ނަމާއި އެޑްރެސް ޖަހާފައިވީނަމަވެސް:
i. އެ އުފެއްދުމަކީ އެހެން މީހެއްގެ އުފެއްދުމެއް
އަސްލަކަށް ބަލައިގެން ހަދާފައިވާ އެއާ
އެއްބާވަތެއްގެ އެއްޗަކަށްވުމުގެ ސަބަބުން، ނުވަތަ
އެ އުފެއްދުމަކީ އެހެން ނަމެއްގައި ވިއްކަމުންދާ
ކާބޯތަކެތީގެ އުފެއްދުމަކާ ވައްތަރުވުމުގެ
ސަބަބުން، މި ދެ އުފެއްދުން ގަންނަ ފަރާތަށް
އޮޅުން އެކަށީގެންވާ ޒާތުގެ އެއްގޮތް ކަމެއް ހުރި
28

ކާބޯތަކެތި ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ
ii. ސާފުކޮށް ފާޅުވާ ގޮތަށް ލޭބަލްކޮށްފައިނުވުމުގެ
ސަބަބުން އޭގެ އަސްލު ޒާތަކީ ކޮބައިކަން
އެނގެންނެތް ކާބޯތަކެތި ކަމުގައިވުން ؛ ނުވަތަ
iii. ކާބޯތަކެތީގައި އެކުލެވޭ ބާވަތްތަކާ ބެހޭގޮތުން
ޞައްޙަނޫން މަޢުލޫމާތު ހިމަނާފައިވުން؛ ނުވަތަ
iv. ވަކި ޤައުމެއް ނުވަތަ ތަނެއްގެ ކާބޯތަކެތި ކަމަށް
އޮޅުވާލައިގެން ބުނުން ނުވަތަ ދެއްކުން.
(5) އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް، ޕެކޭޖްގައި
ބަންދުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތީގައި ހުރުން:
i. ކާބޯތަކެތީގައި ފުޑް އެޑިޓިވްސް ބޭނުންކުރުމަށްފަހު
އެކަން ބަޔާންކޮށްފައި ނެތުމާއި، މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ލޭބަލްކުރުމުގެ ގަވާއިދު
ނުވަތަ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފުވުން؛
ii. ޚާއްޞަ ޑައެޓަރީ ބޭނުންތަކަށްޓަކައި
ތައްޔާރުކޮށްފައި ހުންނަ ކާބޯތަކެތީގެ ލޭބަލްގައި
ބަޔާންކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މަޢުލޫމާތު އެ
އެއްޗެއްގައި އެނގެން ނެތުން ނުވަތަ އެ
އެއްޗެއްގައި ހިމެނޭ ޑައެޓަރީ ފައިދާތަކާއި
ވިޓަމިނާއި މިނަރަލްގެ މިންވަރާއި އަދި ޑައެޓަރީ
ބޭނުމަށްޓަކައި އެ އެއްޗެއްގެ މަންފާ، އެކަށީގެންވާ
މިންވަރަކަށް ގަންނަ މީހާއަށް އެނގެން ނެތުން؛
iii. މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
29

ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ކާބޯތަކެތީގައި ވަކި
މާއްދާއެއް ހުރުން ރައްކާތެރި ކަމަށް ބަޔާންކުރާ
މިންގަނޑުތައް ފާޅުވާ ގޮތަށް ޞައްޙަކޮށް
ލިޔެފައިނެތުން.
(ކ) ކާބޯތަކެތި ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ގަންނަ ފަރާތަށް ސާފުވާ ގޮތަށް،
ވިއްކާ ކާބޯތަކެތި އުފެއްދި ތަނާއި، އޭގައި އެކުލެވިގެންވާ ބައިތަކާއި،
އޭގައި އެކުލެވިގެންވާ ނިއުޓްރިޝަނަލް މަޢުލޫމާތާއި ކެލަރީގެ
މިންވަރާއި، ރައްކާކޮށް ބަހައްޓާނެ ގޮތާއި ބޭނުންކުރާނެ ގޮތުގެ
މަޢުލޫމާތާއި، އަދި މީގެ އިތުރުންވެސް ބޭނުންވާ އެހެން މަޢުލޫމާތު
ހިމަނަންވާނެއެވެ.
މިންގަނޑަށް ނުފެތޭ ކާބޯތަކެތި 27. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "މިންގަނޑަށް ނުފެތޭ ކާބޯތަކެތި" ކަމަށް
ބެލެވޭނީ، އޮތޯރިޓީން ވަކި މިންގަނޑެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކާބޯތަކެތި އެ
މިންގަނޑަށް ނުފެތުމަށް ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން ބަލައިގަނެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
ވަކި މިންގަނޑެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކާބޯތަކެތި އެ މިންގަނޑަށް ނުފެތުމަށް
ނުވަތަ އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ އެނޫންވެސް މިންގަނޑުތަކަށް ކާބޯތަކެތި
ނުފެތުމަށް ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ
މިންގަނޑުތަކަށް އެ ތަކެތި ނުފެތުމަށެވެ.
ހަތަރުވަނަ ބާބު
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި އެ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކާ
ގުޅޭގޮތުން ފުރިހަމަވާންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން 28. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން"
30

ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ ތަންތަނާއި،
އުފައްދާ ނުވަތަ ޕްރޮސެސްކުރާ ތަންތަނާއި، ބަންދުކުރާ ތަންތަނާއި،
ލޭބަލްކުރާ ތަންތަނާއި، ރައްކާކުރާ ނުވަތަ ގުދަންކުރާ ތަންތަނާއި،
ވިއްކާ ތަންތަނާއި، އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލުމާއި
ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ ތަންތަން ހިމެނޭގޮތުން، ކާބޯތަކެތީގެ
ވިޔަފާރިކުރާ ތަންތަނާއި، އެނޫންވެސް ވިޔަފާރި އުސޫލުން ނުވަތަ
ޢާންމުންނަށް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ
އެންމެހައި ތަންތަނަށެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނަކީ، މި ބާބުގައިވާ އުސޫލުތަކާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ކަނޑައެޅޭ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތަކަށް
ފެތޭ ތަންތަން ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.
ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރި 29. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރި" ކަމަށް ބުނެފައި
އެވަނީ، އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ އެނޫން ގޮތަކަށް ހިންގާ
ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ މުޢާމަލާތްތަކަށެވެ.
(ށ) ވިޔަފާރި އުސޫލުން ނުވަތަ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން އަންނަނިވި
ކަންކަން ކުރުމަކީ ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން ކަމަށް ބެލެވޭނެއެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
އުފެއްދުން؛
(2) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
ޕްރޮސެސްކުރުން؛
(3) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
ބަންދުކުރުން؛
(4) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
31

ރައްކާކުރުމާއި ގުދަންކުރުން ؛
(5) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލުމާއި ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(6) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
އިމްޕޯޓުކުރުން؛
(7) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
އެކްސްޕޯޓުކުރުން؛
(8) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި
ވިއްކުން؛
(9) ކޭޓަރިންގގެ ޚިދުމަތެއް މެދުވެރިކޮށް ކާބޯތަކެތި
ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(10) ނޭޝަނަލް ފުޑް ސޭފްޓީ އެންޑް ކޮލިޓީ ބޯޑުގެ ލަފާގެ
މަތިން ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރީގެ ގޮތުގައި އޮތޯރިޓީން
ކަނޑައަޅާ އެހެން ކަންކަން.
(ނ) އަންނަނިވި ފަރާތްތަކާއި ކަންކަމަކީ ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން
ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ.
(1) އެ ފަރާތަކުން ކުރާ މައިގަނޑު ވިޔަފާރިއަކީ ކާބޯތަކެތީގެ
ވިޔަފާރި ނޫން އެހެން ވިޔަފާރިއެއް ކަމަށްވެފައި،
އެހެންނަމަވެސް ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތަކަށް
ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތެއް ކަމުގައިވާ ފަރާތްތައް ؛
(2) ނޭޝަނަލް ފުޑް ސޭފްޓީ އެންޑް ކޮލިޓީ ބޯޑުގެ ލަފާގެ
މަތިން ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރިއެއް ނޫން ކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ކަންކަން.
32

ކާބޯތަކެތި ވިއްކުން 30. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ކާބޯތަކެތި ވިއްކުން" ކަމަށް ބުނެފައި
އެވަނީ، ކާބޯތަކެތި ޕްރޮސެސްކުރުމާއި ހިފައިގެންގުޅުމާއި އެއްތަނުން
އަނެއްތަނަށް އުފުލުމާއި ރައްކާކޮށް ގުދަންކުރުމާއި ފޯރުކޮށްދިނުމާއި
އަދި މިނޫންވެސް އިންސާނާ ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ކުރާ ކާބޯތަކެތި
ވިއްކުމުގެ އެންމެހައި މުޢާމަލާތްތަކަށެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އިންސާނާ ބޭނުންކުރުމަށް ކާބޯތަކެތި
ވިއްކުމުގެ މާނައިގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެއެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތެއް ހިމެނޭ އެއްޗެއް
ވިއްކުން ނުވަތަ ވިއްކަން ހުށަހެޅުން ނުވަތަ ވިއްކަން
ބެހެއްޓުން ނުވަތަ ވިއްކުމުގެ ބޭނުމުގައި އަތުގައި
ބެހެއްޓުން، ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ވިއްކުމަށް ހުއްދަދިނުން
ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ވިއްކުމުގެ ބޭނުމަށް ކާބޯތަކެތި
އިމްޕޯޓުކުރުމާއި އެކްސްޕޯޓުކުރުން؛
(2) ކާބޯތަކެތި އެކަތި އަނެކައްޗަށް ބަދަލުކުރުން؛
(3) ވަކި ޚިދުމަތެއްގެ އަގުގެ ތެރޭގައި ކާބޯތަކެތި
ފޯރުކޮށްދިނުން ހިމެނުމާއެކު ކާބޯތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(4) ފިހާރައެއް، ނުވަތަ ހޮޓަލެއް ނުވަތަ ރެސްޓޯރަންޓެއް ނުވަތަ
އެހެންވެސް ތަނެއްގައި، އަގުގެ ބަދަލުގައި ކާބޯތަކެތި
ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(5) އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން ވަޒީފާއަދާކުރާ ފަރާތަށް ކާބޯތަކެތި
ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(6) ވަކި ތަނެއް އިޝްތިހާރުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ކާބޯތަކެތި
ފޯރުކޮށްދިނުން؛
(7) އެކަށީގެންވާ މުޤާބިލަކަށް ކާބޯތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުން.
33

(ނ) އެހެންގޮތަކަށް ސާބިތުކޮށްނުދޭހާ ހިނދަކު، ކާބޯތަކެތި ވިއްކުމާއި،
ވިއްކުމަށް ހުށަހެޅުމަކީ، އިންސާނާ ބޭނުންކުރުމަށް ކާބޯތަކެތި
ވިއްކުމާއި ވިއްކުމަށް ހުށަހެޅުން ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ތަންތަން 31. (ހ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ތަންތަން ހުންނަންވާނީ އެ ތަނެއް ހަދާފައިވާ
ގޮތަކުން ނުވަތަ އެ ތަނެއްގައި ބޭނުންކުރާ ވަސީލަތަކުން ނުވަތަ އެ
ތަނެއްގެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ނިޒާމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް
ކަމަކުން ކާބޯތަކެތި ތަޣައްޔަރުނުވާނެފަދަ ގޮތަކަށެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ތަންތަނުގައި ހުންނަންޖެހޭ ރައްކާތެރިކަމާއި
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާން ކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ފަރާތްތަކުން އުފައްދާ ކާބޯތަކެތީގައި މި ޤާނޫނުގެ
ތިންވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާންމު ޝަރުޠުތައް
ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.
(ރ) ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމުގެ މަސައްކަތް ފެށުމުގެ ކުރިން އެ ތަކެތި
އުފައްދާ ތަން އަދި އުފައްދާ ފަރާތް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތްކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ
47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހޯދަންޖެހޭ ކަމާބެހޭ ލައިސަންސް
ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ.
ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުން 32. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގައި ތައްޔާރުކުރާ ކާބޯތަކެތީގައި މި
ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާންމު ޝަރުޠުތައް
ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.
34

(ށ) ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ ތަންތަން އަދި ތައްޔާރުކުރާ ފަރާތްތައް މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި
ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ ތަންތަން އަދި ތައްޔާރުކުރާ ފާރަތްތަކުން،
އެ ތަންތަނުގައި ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރަންވާނީ،
މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހޯދަންޖެހޭ ކަމާބެހޭ
ލައިސަންސް ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ.
ކާބޯތަކެތި ގުދަންކުރާ ތަންތަން 33. ކާބޯތަކެތި ގުދަންކުރާ ތަންތަން ފަރުމާކޮށްފައި ހުންނަންވާނީ، އަދި އެ
ތަންތަނުގައި ކާބޯތަކެތި ރައްކާކޮށްފައި ހުންނަންވާނީ މި ޤާނޫނާއި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ހޯލްސޭލްކޮށް އަދި ރީޓެއިލްކޮށް 34. (ހ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން، ހޯލްސޭލްކޮށް އަދި ރީޓެއިލްކޮށް ވިއްކާ
ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ ތަންތަން
ކާބޯތަކެތި ވާންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ ބާބުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާންމު ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ ތަކެތި ކަމުގައެވެ.
(ށ) ހޯލްސޭލްކޮށް އަދި ރީޓެއިލްކޮށް ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ ތަންތަން
ފަރުމާކޮށްފައި ހުންނަންވާނީ އެ ތަނުގައި ބަހައްޓާ ކާބޯތަކެތި
ތަޣައްޔަރުނުވާނެ ފަދަ ގޮތަކަށެވެ.
ކާބޯތަކެތި އިޝްތިހާރުކުރުން 35. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ކާބޯތަކެތި އިޝްތިހާރުކުރުން" ކަމަށް
ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމަށް
ބޭނުންކުރާ ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތެއް ގަނެ ވިއްކުން ނުވަތަ ބޭނުންކުރުން
އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި، ސީދާގޮތެއްގައި ނުވަތަ ނުސީދާގޮތެއްގައި
35

ވިޔަފާރިކުރުމުގެ މަޤްޞަދުގައި ޢާންމުކޮށް ރައްޔިތުންނާ
މުއާޞަލާތުކުރުމަށެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއާޞަލާތުކުރުން ކަމަށް
ބެލެވޭނީ، އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އޯޑިއޯ ނުވަތަ ވިޝުއަލް ނުވަތަ
ވީޑިއޯ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ވަސީލަތެއް ބޭނުންކޮށްގެން ޕްރިންޓް
ނުވަތަ އިލެކްޓްރޯނިކް މީޑިއާ ނުވަތަ އިންޓަރނެޓް ނުވަތަ
އެނޫންވެސް މީޑިއަމްއެއް މެދުވެރިކޮށް ވަކި ބާވަތެއް ނުވަތަ
އެއްޗެއްގެ މަޤުބޫލުކަން އިތުރުކުރުމަށް ހިންގާ ޙަރަކާތްތަކަށެވެ. އޭގެ
ތެރޭގައި، ކާބޯތަކެތީގެ މަޤުބޫލުކަން އިތުރުކުރުމުގެ މަޤްޞަދުގައި
ލޭބަލްގައި ހިމަނާ މަޢުލޫމާތާއި އެފަދަ އެހެން ލިޔެކިޔުންތަކާއި
އެހެނިހެން ވަސީލަތްތަކާއި، ވިޔަފާރީގެ މަޤްޞަދުގައި ވަކިވަކި
ފަރުދުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހިންގާ މަޢުލޫމާތުދިނުން ފަދަ
މުއާޞަލާތުކުރުމުގެ ޙަރަކާތްތައްވެސް ހިމެނެއެވެ.
(ނ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ކާބޯއެއްޗެއް
އިޝްތިހާރުކުރަންވާނީ އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅައި
ފާސްކުރުމަށްފަހުގައެވެ.
(ރ) ކާބޯތަކެތި އިޝްތިހާރުކުރަން ފާސްކުރުމަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ގޮތާއި،
އިޝްތިހާރުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކާއި،
އިޝްތިހާރުކުރުމުގައި މަނާ ކަންކަން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކާބޯތަކެތި
އިޝްތިހާރުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް
އެއްވެސް ފަރާތަކުން ޢަމަލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ
36

ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކާބޯތަކެތި އިޝްތިހާރުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން
ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާގޮތަށް އިޝްތިހާރުކޮށްފައި
ނުވާކަން ސާބިތުކޮށްދޭންޖެހޭނީ އިޝްތިހާރުކުރާ ފަރާތުންނެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި، އަންނަނިވި
ކަންކަމަކީ އިޝްތިހާރުކުރާ ފަރާތަށް ލިބިގެންވާ ދިފާޢެވެ.
(1) އިޝްތިހާރުގައި ޙަޤީޤަތާ ޚިލާފު މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭކަން
ނުވަތަ އިޝްތިހާރުގެ ސަބަބުން ޢާންމުންނަށް
އޮޅުވާލެވޭކަން އިޝްތިހާރުކުރާ ފަރާތަށް އެނގިފައި
ނެތުން؛ އެހެންނަމަވެސް އެފަދައިން އެނގިފައިނުވާ ކަމަށް
ބެލެވޭނީ، އެކަން އެގޮތަށް ނުވާނެކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް
ބަލަންޖެހޭ ކަންކަން އެ ފަރާތުން އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް
ބަލާފައިވާ ޙާލަތުގައެވެ.
(2) އެ ފަރާތަކީ އިޝްތިހާރުކުރުމުގެ ވިޔަފާރިކުރާ މީހެއް
ކަމުގައިވުމާއެކު، އިޝްތިހާރު ޙަވާލުކުރި ފަރާތުން ދީފައިވާ
ގޮތަށް، އަދި އޮތޯރިޓީން ފާސްކޮށްދީފައިވާ ގޮތަށް އެއްވެސް
ބަދަލެއް ގެނައުމަކާ ނުލައި އިޝްތިހާރު
ޝާއިޢުކޮށްފައިވުން.
ކާބޯތަކެތި އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް 36. ކާބޯތަކެތި އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލުމުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ
އުފުލުން
މިންގަނޑުތަކާއި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ހަދިޔާކުރާ ކާބޯތަކެތި 37. (ހ) ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފަރާތަކުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ފަރާތަކުން
ދައުލަތަށް ހަދިޔާކުރާ ކާބޯތަކެތީގައި، މި ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ ބާބުގައި
37

ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާންމު ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަ ވާންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ކާބޯތަކެތީގެ ތެރެއިން
އެއްޗެއް، ކާބޯތަކެތީގެ މިންގަނޑަކާ ޚިލާފުވާނަމަ ކާބޯތަކެތީގެ
ރައްކާތެރިކަމަށް އޮތް ހިރާސަށް ބަލައި، އެކަމާމެދު ގޮތެއް
ކަނޑައަޅާނީ އޮތޯރިޓީންނެވެ.
(ނ) ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފަރާތަކުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ފަރާތަކުން
ދައުލަތަށް ހަދިޔާކުރާ ކާބޯތަކެތި ޤަބޫލުކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ މާރުކޭޓު ފަދަ 38. (ހ) ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ މާރުކޭޓު ފަދަ ތަންތަނަކީ މި ޤާނޫނުގައި
ތަންތަން
ކަނޑައަޅާފައިވާ ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވާ
ތަންތަން ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ މާރުކޭޓު ފަދަ ތަންތަނުގައި ވިއްކާ ކާބޯތަކެތީގައި
މި ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާންމު ޝަރުޠުތައް
ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ މާރުކޭޓު ފަދަ
"
ތަންތަން ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލެއްގެ
ދަށުން ބަހާލެވިފައިވާ ގޮޅިތަކުގައި މޭވާއާއި، ތަރުކާރީއާއި
އެނޫންވެސް ކާބޯތަކެތި ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތް ހިންގާ ޢާންމުންގެ ކުދި
ވިޔަފާރިތައް ހިންގާ ސަރަޙައްދުތަކަށެވެ.
ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ ގާޑިޔާތަކާއި 39. (ހ) ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ ގާޑިޔާ ނުވަތަ އެނޫންވެސް އުޅަނދާއި ސްޓޭންޑް
އުޅަނދުތަކާއި ސްޓޭންޑްތައް
ފަދަ ތަންތަނަކީ މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސާފުތާހިރުކަމުގެ
މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވާ ތަންތަން ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.
38

(ށ) ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ ގާޑިޔާ ނުވަތަ އެނޫންވެސް އުޅަނދާއި ސްޓޭންޑް
ފަދަ ތަންތަނުން ވިއްކާ ކާބޯތަކެތީގައި މި ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ
ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާންމު ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަ ވާންވާނެއެވެ.
ކޭޓަރިންގގެ ޚިދުމަތް 40. (ހ) ކޭޓަރިންގގެ ޚިދުމަތެއްގެ ގޮތުގައި ކާބޯތަކެތި ފޯރުކޮށްދޭންވާނީ، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށް ލައިސަންސް
ހޯދުމަށްފަހުއެވެ.
(ށ) ކޭޓަރިންގގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކުން ފޯރުކޮށްދޭ ކާބޯތަކެތީގައި މި
ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާންމު ޝަރުޠުތައް
ފުރިހަމަ ވާންވާނެއެވެ.
(ނ) ކޭޓަރިންގގެ ޚިދުމަތެއް މެދުވެރިކޮށް ފޯރުކޮށްދޭ ކާބޯތަކެތީގައި
ފުރިހަމަވާންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި، އެފަދަ ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮށްދޭ
ފަރާތްތަކުގެ ކިބައިގައާއި ތަންތަނުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ
މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ކުރާ 41. (ހ) އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ކުރާ ކާބޯތަކެތި އުފައްދައި ވިއްކުމުގެ
ކާބޯތަކެތި އުފައްދައި ވިއްކުމުގެ
މަސައްކަތް ކުރަންވާނީ އެފަދަ ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމާ ގުޅޭގޮތުން
މަސައްކަތް
އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ކުރާ
"
ކާބޯތަކެތި އުފައްދައި ވިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ކަމަށް ބުނެފައި
އެވަނީ، އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ތިމާ އަމިއްލައަށް އާމްދަނީ
ހޯދުމުގެ މަޤްޞަދުގައި، އަދި އިތުރު ފަރާތަކަށް މަންފާ ނުލިބޭ
ގޮތަށް، އަމިއްލަ ގޭގައި ކުރާ ކާބޯތަކެތި އުފައްދައި ވިއްކުމުގެ
39

މަސައްކަތަށެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އުފައްދާ
ކާބޯތަކެތީގައި މި ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ޢާންމު ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަ ވާންވާނެއެވެ.
ކާބޯތަކެތި ތަޙްލީލުކުރާ 42. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން ބެލުމަށްޓަކައި ނުވަތަ
ލެބޯރަޓަރީތައް
ކާބޯތަކެތީގެ އެނޫންވެސް ތަޙްލީލުތައް ކުރުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނާއި
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކާބޯތަކެތި ތަޙްލީލުކުރާ ލެބޯރަޓަރީތައް
ޤާއިމުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރެވޭ ކާބޯތަކެތި ތަޙްލީލުކުރާ
ލެބޯރަޓަރީތަކުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް ކަނޑައަޅާނީ،
އަދި އެ ލެބޯރަޓަރީތައް ހިންގުމުގެ ހުއްދަދިނުމުގެ ޝަރުޠުތައް
ކަނޑައަޅައި އެ ހުއްދަ ދޫކުރާނީ، އޮތޯރިޓީންނެވެ.
ކާބޯތަކެތީގެ މަސައްކަތްތެރިން 43. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ކާބޯތަކެތީގެ މަސައްކަތްތެރިން"
ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ މީހުންނާއި،
ތައްޔާރުކުރާ މީހުންނާއި، ބަންދުކުރާ މީހުންނާއި، ކާބޯތަކެތި
އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ މީހުންނާއި، ވިއްކާ މީހުންނާއި،
އެނޫންވެސް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދިނުމުގައި ކާބޯތަކެތި ގެންގުޅޭ
އެންމެހައި ފަރާތްތައް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކާބޯތަކެތީގެ
މަސައްކަތްތެރިންނަކީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ޢާންމު
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތަކާއި، ޞިއްޙީގޮތުން އަޅަންޖެހޭ
40

ރައްކާތެރިކަމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މަސައްކަތްކުރާ
ބަޔަކު ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.
(ނ) ކާބޯތަކެތީގެ މަސައްކަތްތެރިންގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތަކާއި، އެ ފަރާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން
ފުރިހަމަވާންޖެހޭ އިތުރު ޝަރުޠުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކުގެ
ތެރޭގައި، އަންނަނިވި ކަންކަމާގުޅޭ އުސޫލުތައް ހިމެނެންވާނެއެވެ.
(1) މަސައްކަތްތެރިންގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ޢާންމު
ސާފުތާހިރުކަމާއި، ޞިއްޙީގޮތުން ފުރިހަމަވާންޖެހޭ
މިންގަނޑުތައް؛
(2) ކާބޯތަކެތި ގެންގުޅުމުގެ ޢާންމު ސާފުތާހިރުކަން؛
(3) ކާބޯތަކެތީގެ މަސައްކަތްތެރިންގެ ތެރެއިން އެކި ގިންތީގެ
މަސައްކަތްތެރިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އަސާސީ
ތަމްރީނުތައް؛
(4) ކާބޯތަކެތީގެ މަސައްކަތްތެރިން ހަދަންޖެހޭ ޞިއްޙީ
ޓެސްޓުތަކާއި ޗެކްއަޕްތައް ހެދުން ލާޒިމުކުރުމާއި،
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑު ފުރިހަމަނުވާ ޙާލަތްތަކުގައި
ފިޔަވަޅުއެޅުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް.
41

ތިންވަނަ ބައި
ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން
ފަސްވަނަ ބާބު
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި ފަރާތްތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއި ލައިސަންސް ހޯދުން
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން 44. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުން ޚިދުމަތް ދޭން ފެށުމުގެ ކުރިން،
ރަޖިސްޓަރީކުރުން
މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިން ލައިސަންސް ހޯދައި އޮތޯރިޓީގައި
ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މީހުން ދިރިއުޅޭ
ތަންތަނާއި، ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ވަގުތީގޮތުން
ޤާއިމުކުރެވޭ މާރުކޭޓުތަކާއި އުޅަނދުތަކާއި ސްޓޭންޑްތައް
ރަޖިސްޓަރީކުރުން ލާޒިމެއް ނޫނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ހޯދާ
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން އެއީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ތަންތަން ކަމުގައި ބެލޭނެއެވެ.
ބައެއް ބާވަތްތަކުގެ ކާބޯތަކެތި 45. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވިއްކާ ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތްތަކުގެ ތެރެއިން، މި
ރަޖިސްޓަރީކުރުން
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ ވަކި ބާވަތްތަކެއްގެ
ކާބޯތަކެތި ވިއްކުމުގެ ކުރިން، އޮތޯރިޓީގައި
ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާ ގަވާއިދުގައި، ވިއްކުމުގެ
ކުރިން ރަޖިސްޓަރީކުރުން ލާޒިމު ބާވަތުގެ ކާބޯތަކެތި ކަނޑައެޅުމުގެ
42

ކުރިން، އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ
އުސޫލުތައް ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ 46. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ އެންމެހައި ފަރާތްތައް، މި ޤާނޫނާއި މި
ފަރާތްތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުން
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި
ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އެ އަކުރުގެ
ބޭނުމަށްޓަކައި، ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކުގެ މާނައިގައި،
މީހުން ދިރިއުޅޭ ތަންތަނާއި، ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް
ވަގުތީގޮތުން ޤާއިމުކުރެވޭ މާރުކޭޓުތަކާއި އުޅަނދުތަކާއި
ސްޓޭންޑްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކެއް ނުހިމެނެއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތައް
ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށެވެ.
(ރ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތައް ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރަޖިސްޓަރޭޝަން ފީއެއް
ނެގުމަށްފަހުގައެވެ.
(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރަންޖެހޭ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ފަރާތްތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގައާއި އެ ފަރާތްތަކުގެ ރަޖިސްޓަރީ
އާކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ލައިސަންސް ދޫކުރުން 47. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި ފަރާތްތަކުން ކާބޯތަކެތީގެ
ޚިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައި ލައިސަންސް ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހަޅާނީ، މި
43

ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން
އޮތޯރިޓީއަށެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރާ ކާބޯތަކެތީގެ
ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނަށާއި 46 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރަޖިސް ޓަރީކުރާ
ފަރާތްތަކަށް ލައިސަންސް ދޫކުރުމާއި، ލައިސަންސް ދޫކުރުމުގައި
ރިޢާޔަތްކުރާނެ ކަންކަމާއި، ލައިސަންސްގެ މުއްދަތާއި، ލައިސަންސް
އާކުރުމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތަކާއި، ލައިސަންސް ދޫކުރުމާގުޅޭ
އެނޫންވެސް އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ލައިސަންސް ދޫކުރުމުގައި 48. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނަށާއި ފަރާތްތަކަށް ލައިސަންސް
ޝަރުޠު ކަނޑައެޅުން
ދޫކުރުމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
އޮތޯރިޓީއަށް ވަކި ޝަރުޠުތަކެއް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކަށް އުނިއިތުރު
ގެނައުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ލައިސަންސް
ދޫކުރުމުގައި ކަނޑައެޅޭ ޝަރުޠުތަކަށް އުނިއިތުރު ގެންނަންވާނީ
ލައިސަންސްގެ ޢާންމު ޠަބީޢަތަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ 49. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލައިސަންސް ހޯދަންޖެހޭ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ތަންތަނާއި ޚިދުމަތްތައް
ތަންތަނާއި، އެ ތަންތަނުން ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ މައްޗަށް
ގިންތިކުރުން
ބިނާކޮށް، ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި، އެ ތަންތަނުން ދޭ
ޚިދުމަތްތައް، އޮތޯރިޓީން ގިންތިތަކަށް ބަހާލަންވާނެއެވެ.
44

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ގިންތިތަކާއި، އެ
ގިންތިތަކުގައި ހިމެނޭ ތަންތަނުން ފޯރުކޮށްދޭ ކާބޯތަކެތީގެ
ޚިދުމަތްތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ތަންތަނުގެ ގިންތިތައް ބެހިގެންވާނީ މި ޤާނޫނުގެ ހަތަރުވަނަ ބާބުގައި
ބަޔާންކުރާ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ އެންމެހައި ބާވަތުގެ ތަންތަން
ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.
(ރ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި އެ ތަންތަނުން ދޭ ޚިދުމަތްތައް
ގިންތިކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރާނެ މިންގަނޑުތައް، އޮތޯރިޓީން
އެކުލަވާލައި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމަށްފަހު، މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ
ދަށުން ފުރަތަމަ އެކުލަވާލާ މިންގަނޑުތައް، މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލައި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި
ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
އަހަރީ ފީ 50. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދިނުމުގެ ލައިސަންސް ދޫކުރާ ކޮންމެ ތަނަކުން،
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އަހަރީ ފީއެއް، އެ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޮންމެ އަހަރަކު
އެއްފަހަރު، އޮތޯރިޓީއަށް ދައްކަންވާނެއެވެ.
(ށ) ލައިސަންސް ދޫކުރާ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ އަހަރީ ފީގެ މިންވަރަކީ
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނަށް ކަނޑައަޅާ
ގިންތިތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ލައިސަންސް ދޫކުރާ
45

ފަރާތް ހިމެނޭ ގިންތިއަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަހަރީ ފީގެ މިންވަރެވެ.
(ނ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުންނާއި ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކުން
ދައްކަންޖެހޭ އަހަރީ ފީގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅަންވާނީ، އެ ޚިދުމަތްދޭ
ތަނެއްގެ ގިންތިއަށް ބަލައި ކަނޑައެޅޭ އެކަށީގެންވާ ފީއެކެވެ.
ލައިސަންސް އާކުރުން 51. ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި ފަރާތްތަކަށް ދޫކުރާ ލައިސަންސްގެ
މުއްދަތު އާކުރުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ލައިސަންސް ދޫކުރާ އޮތޯރިޓީގެ 52. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކާއި ތަންތަނަށް
މުވައްޒަފު މަޞްލަޙަތު
ލައިސަންސް ދޫކުރުމުގެ މަސައްކަތަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އޮތޯރިޓީގެ އެއްވެސް
ފުށުއެރުމުން އެއްކިބާވުން
މުވައްޒަފަކު، ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމާއި އެފަދަ
ތަނެއް ހިންގުމާއި، އެފަދަ ތަނެއްގެ ޙިއްޞާދާރަކަށް ވުމާއި، އަދި އެފަދަ
ތަނަކަށް ލަފާދިނުން ފަދަ މަޞްލަޙަތު ފުށުއަރާ އެއްވެސް ކަމެއް ކޮށްގެން
ނުވާނެއެވެ.
ލައިސަންސް ނުހޯދައި ކާބޯތަކެތީގެ 53. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ވިޔަފާރިކުރުން
ގޮތުގެމަތިން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދިނުމުގެ ލައިސަންސްއެއް ހޯދުމަކާ
ނުލައި، އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތެއް
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިނުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކާއި ތަންތަނަށް
ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ވަގުތީގޮތުން ހިފަހައްޓާފައިވަނިކޮށް ނުވަތަ
ބާޠިލުކޮށްފައިވަނިކޮށް އެ ތަނަކުން ޚިދުމަތްދިނުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް
46

ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުން ކުރާ ކަންކަމަށް ޒިންމާ
އުފުލަންވާނީ، އެ ތަން ހިންގާ ފަރާތުންނެވެ.
(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހޯދަންޖެހޭ ލައިސަންސް ހޯދުމަކާ ނުލައި،
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއްގައި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭކަން
އޮތޯރިޓީއަށް އެނގިއްޖެނަމަ، އެ ތަނެއް ވަގުތުން ބަންދުކުރުމަށް
އެންގުމާއި، އެ ތަނެއް ބަންދުކުރުމަށްޓަކައި އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް
އެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހޯދަންޖެހޭ ލައިސަންސް ހޯދުމަކާ ނުލައި،
ޚިދުމަތްދީފިނަމަ، އެ ފަރާތެއް މި ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގެ
ދަށުން ޖޫރިމަނާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމާއި 54. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ،
ބާޠިލުކުރުން
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދިނުމަށް ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ވަގުތީގޮތުން
ހިފެހެއްޓުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަނުވުން
ނުވަތަ އެ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފުވުން؛
(2) ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ތަނުގެ އިހުމާލުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް
ގެއްލުމެއްވުން؛
(3) ލައިސަންސްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޠަކާ ޚިލާފުވުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް
ކުރި ފަރާތުން ކުރި ކަމުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ފަރާތުގެ
ލައިސަންސް ވަގުތީގޮތުން ހިފެހެއްޓުމުގެ ބަދަލުގައި، އެ ފަރާތެއްގެ
ލައިސަންސް ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
47

(ނ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދިނުމަށް ލައިސަންސް ދޫކޮށްފައިވާ ތަނެއްގައި
އެ ތަނުންދޭ ޚިދުމަތަކާ ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
ކުށެއް ހިނގާފައިވާކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އަދި
އެކަމަކީ އެ ތަން ހިންގާ ނުވަތަ އެ ތަންތަނުގެ ހިންގުމުގައި
ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ފަރާތްތަކަކަށް އެނގިގެން ނުވަތަ
އެ ފަރާތެއް ނުވަތަ ފަރާތްތަކުގެ އިހުމާލެއް އޮވެގެން ހިނގި ކަމެއް
ކަމުގައި އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އޮތޯރިޓީއަށް
ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ ތަނަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ ރަޖިސްޓަރީއާއި
ލައިސަންސް ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއްގެ ލައިސަންސް
ވަގުތީގޮތުން ހިފަހައްޓަންވާނީ ނުވަތަ ބާޠިލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ލައިސަންސް ބާޠިލުކުރުމުގެ ކުރިން،
ލައިސަންސް ދޫކޮށްފައިވާ ފަރާތަށް އިޞްލާޙުކުރެވިދާނެ ކަންކަން
އިޞްލާޙުކުރުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން އެ ފަރާތަކަށް އެކަށީގެންވާ
ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ވަގުތުން ލައިސަންސް
ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިދޭ ޙާލަތެއްގައި، އެކަމުގެ
ނޯޓިސް ދިނުމަށްފަހު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ލައިސަންސް
ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ނޯޓިސް ދިނުމަށްފަހު ވަގުތުން
48

ލައިސަންސް ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިދޭ
ޙާލަތްތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(އ) އޮތޯރިޓީން ވަކިގޮތަކަށް ކަނޑަނާޅާހާ ހިނދަކު، މި މާއްދާގެ ދަށުން
ލައިސަންސެއް ހިފެހެއްޓުމާއެކު ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމާއެކު، އެ
ލައިސަންސުން ހުއްދަކުރެވިފައިވާ ޚިދުމަތްދިނުން ވަގުތުން
ހުއްޓާލަންވާނެއެވެ.
(ވ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއްގެ ލައިސަންސް
ބާޠިލުކުރުމާއެކު، އޮތޯރިޓީގެ ރަޖިސްޓަރީން އެ ތަނެއް
އުނިކުރަންވާނެއެވެ.
ލައިސަންސް ހޯދުމާގުޅޭ އިންތިޤާލީ 55. (ހ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އޮތޯރިޓީގައި ނުވަތަ
ކަންކަން
ދައުލަތުގެ އެހެން އިދާރާއެއްގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތީގެ
ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި ފަރާތްތައް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ
ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި،
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދޫކުރާ ލައިސަންސް ހޯދުމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީއަށް
ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު، ރަޖިސްޓަރީނުކޮށް ނުވަތަ
ކަމާބެހޭ ހުއްދައެއް ނުހޯދައި ހިންގަމުންގެންދާ ވިޔަފާރިތަކާއި
ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ
ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށް، ލައިސަންސް ހޯދުމަށްޓަކައި
އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި ފަރާތްތައް
49

ރަޖިސްޓަރީކޮށް، ލައިސަންސް ދޫކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އިންތިޤާލީ
އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 1 (އެކެއް)
މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅައި
ޢާންމުކުރަންވާނެއެވެ.
ހަވަނަ ބާބު
ކާބޯތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރުމާއި އެކްސްޕޯޓުކުރުން
އިމްޕޯޓުކުރުމާއި 56. (ހ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ އަދި ދިވެހިރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓުކުރާ
އެކްސްޕޯޓުކުރުމާގުޅޭ ޢާންމު
ކާބޯތަކެއްޗާއި ރީއެކްސްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެއްޗަކީ ޞިއްޙީގޮތުން
އުސޫލު
ރައްކާތެރި ތަކެތިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، އެފަދަ މުދަލުގައި
ފުރިހަމަވާންޖެހޭނެ ޝަރުޠުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާއި، އިމްޕޯޓުކުރާ
އަދި އެކްސްޕޯޓުކުރާ މުދާ ބަލައި ފާސްކުރުމާއި، ޝަރުޠު
ފުރިހަމަނުވާ އަދި މިންގަނޑަށް ނުފެތޭ ކާބޯތަކެތި ހިފެހެއްޓުމާއި،
ހިފެހެއްޓުމަށްފަހު ދޫކުރުމާއި، ނައްތާލުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތުގެ
އިޖުރާއަތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި އޮތޯރިޓީން
ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ އަދި ދިވެހިރާއްޖެއިން
އެކްސްޕޯޓުކުރަން ކަނޑައެޅޭ ކާބޯތަކެއްޗަކީ މި މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ތަކެތި ކަމަށް
އޮތޯރިޓީއަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ ތަކެއްޗާމެދު، މި ޤާނޫނުގެ
58 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނުވަތަ 59 ވަނަ
މާއްދާގެ (ބ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު
އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
50

ކާބޯތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރުން 57. (ހ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރަންވާނީ ޞިއްޙީގޮތުން ރައްކާތެރި
ކާބޯތަކެއްޗެވެ. އަދި އެފަދަ ކާބޯތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް
އިމްޕޯޓުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(ށ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތްތަކުގެ މުދާ އިމްޕޯޓުކުރާއިރު،
މުދާ ބަރުކޮށްގެން ރާއްޖެ އަންނަ އުޅަނދުފަހަރުގައި މުދާ
ބަރުކޮށްފައި ބަހައްޓަންވާނީ ސާފުތާހިރުކަމާއި ޞިއްޙީ
ރައްކާތެރިކަމުގެ މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭގޮތަށެވެ.
(ނ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެތި ވާންވާނީ އެ ތަކެތި އުފެއްދި
ޤައުމަކުން އެކްސްޕޯޓުކުރުމަށް އުފައްދައި ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ
ތަކެއްޗަށެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ގެންނަ
ކާބޯތަކެއްޗެއް ނުހިމެނެއެވެ.
(ރ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެއްޗަކީ އެ ތަކެތި އުފެއްދި
ޤައުމެއްގެ ބާޒާރަށް ޚާއްޞަކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް ކަމުގައިވީނަމަވެސް،
ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައި، ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެތީގެ
މިންގަނޑުތަކަށް އެ އެއްޗެއް ފެތޭނަމަ، އެ ވަގުތަކު އޮތް ޙާލަތަކަށް
ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، އެ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަށް
އޮތޯރިޓީން ހުއްދަ ދިނުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޚާއްޞަ ޙާލަތްތައް ކަމުގައި
ބަލާނީ، ޤުދްރަތީ ކާރިސާއެއް ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ތަދުމަޑުކަމެއް
ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ވަކި ބާވަތެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނެތިގެން
ކޮންމެހެން އެ ބާވަތެއްގެ ކާބޯތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް
އެތެރެކުރަންޖެހޭ ފަދަ ޚާއްޞަ ޙާލަތްތައް ކަމުގައެވެ.
(ޅ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް ކާބޯތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރުމުގައި، ކާބޯތަކެތީގެ އަސްލު
51

އޮޅުވާލުމާއި ނުވަތަ އެތެރެކުރެވޭ ކާބޯތަކެތީގައި ހިމަނާފައިވާ
މާއްދާތައް ނުވަތަ ބައިތައް ނުވަތަ އެނޫންވެސް މަޢުލޫމާތު
އޮޅުވާލުމަކީ ނުވަތަ އެތެރެކުރެވޭ އެއްޗަކާ ގުޅޭގޮތުން ޞައްޙަނޫން
މަޢުލޫމާތު ދިނުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(ކ) ވިޔަފާރިކުރުމަށް ނޫން ގޮތަކަށް، އެ މީހެއްގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަށް
ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެތީގެ ތެރެއިން، މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ ބާވަތްތައް ދިވެހިރާއްޖެއަށް
އެތެރެކުރާއިރު މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއަށް
ޑިކްލެއަރކުރަންޖެހޭނެއެވެ.
(އ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި،
އުސޫލުތަކުގައިވާ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި
އިމްޕޯޓުކޮށްފިނަމަ، އެ ފަރާތަކާމެދު ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލު، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ވ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް ކާބޯތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރާ ފަރާތްތައް މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި
ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.
އިމްޕޯޓުކުރުން މަނާ ކާބޯތަކެތި 58. (ހ) އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ ކާބޯތަކެތީގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ
ކާބޯތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.
(1) މި ޤާނޫނުގެ ތިންވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢާންމު
ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަނުވާ ކާބޯތަކެތި؛
(2) ކާބޯތަކެތީގައި އެކުލެވޭ މާއްދާތައް ނޭނގޭ ނުވަތަ އޭގެ
އަސްލު ނޭނގޭ ފަދަ ކާބޯތަކެތި ؛
(3) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
52

ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަދައިން ލޭބަލްކޮށްފައި ނުވާ ކާބޯތަކެތި؛
(4) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި
އުސޫލުތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފަށް
ހުންނަ ކާބޯތަކެތި؛
(5) އެހެން ޤާނޫނަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުން
މަނާކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި.
(ށ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެއްޗަކީ، މި މާއްދާގެ (ހ) އާ
ޚިލާފުނުވާ ތަކެތިކަން ޔަޤީންކުރުމަކީ އެ ތަކެތި އެތެރެކުރާ
ފަރާތެއްގެ ޒިންމާއެކެވެ.
(ނ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެއްޗަކީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް
އިމްޕޯޓުކުރުން މަނާ ކާބޯތަކެތި ކަމަށް އޮތޯރިޓީއަށް
ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން އެ ތަކެއްޗާމެދު
ޢަމަލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީއަށް ނިންމިދާނެއެވެ.
(1) ބަލައި ފާސްކޮށް އަދި/ނުވަތަ ޓެސްޓުކޮށް ނިމެންދެން އެ
ތަކެތި ހިފެހެއްޓުން؛
(2) މި އަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އެ ތަކެތި
ބަލައި ފާސްކޮށް އަދި/ނުވަތަ ޓެސްޓުކޮށް ނިމެންދެން އެ
ތަކެތި ހިފެހެއްޓުމަށްފަހު ދޫކޮށްލުން؛
(3) އެ ތަކެތި ނައްތާލުން ނުވަތަ ނައްތާލުމަށް ލާޒިމުކުރުން؛
(4) އެ ތަކެތި ރީއެކްސްޕޯޓުކުރުމަށް ލާޒިމުކުރުން.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތި ހިފެހެއްޓުމުގައި ނުވަތަ
ނައްތާލުމުގައި އެއްވެސް ޚަރަދެއް ހިނގާނަމަ އެކަމަށް ޒިންމާވާނީ
އެ ތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރާ ފަރާތުންނެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ކާބޯތަކެތި ހިފަހައްޓައި
53

އަދި/ނުވަތަ ނައްތާލަނީ، އެ ތަކެތި އިމްޕޯޓުކޮށް، ބާޒާރަށް ނެރުމުގެ
ކުރިން ކަމުގައިވާނަމަ، އެފަދަ ކާބޯތަކެތި ހިފަހައްޓައި އަދި/ނުވަތަ
ނައްތާލާނީ، އޮތޯރިޓީގެ ލަފާގެމަތިން މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް
ސަރވިސްގެ ފަރާތުންނެވެ.
ކާބޯތަކެތި އެކްސްޕޯޓުކުރުން 59. (ހ) ދިވެހިރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެތި ވާންވާނީ، އޮތޯރިޓީން
ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވާ ކާބޯތަކެތި ކަމުގައެވެ.
(ށ) ދިވެހިރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު
ކަށަވަރުކުރުމަށް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި ކާބޯތަކެތި
އެކްސްޕޯޓުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ކާބޯތަކެތި އެކްސްޕޯޓުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި
ފަރާތްތަކާއި، އެފަދަ މަސައްކަތްކުރާ ތަންތަން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީގައި
ރަޖިސްޓަރީކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކުރާ
ފަރާތްތަކުން ކާބޯތަކެތި އެކްސްޕޯޓުކުރަންވާނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީން ދޫކުރާ
ލައިސަންސް ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ.
(ބ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާއި
މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފަށް އެކްސްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެތި ހިފެހެއްޓުމާއި،
ނައްތާލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ނުވަތަ ނައްތާލުމަށް ލާޒިމުކުރުމުގެ
އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި އެ ކާބޯތަކެތި
ހިފެހެއްޓުމުގައި ނުވަތަ ނައްތާލުމުގައި އެއްވެސް ޚަރަދެއް
54

ހިނގާނަމަ އެކަމަށް ޒިންމާވާނީ އެ ތަކެތި އެކްސްޕޯޓުކުރަން އުޅުނު
ފަރާތުންނެވެ.
(ޅ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި،
އުސޫލުތަކުގައިވާ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި އެކްސްޕޯޓުކުރާ
ފަރާތްތަކަށް މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް
ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓުމުގައި
ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ހަތަރުވަނަ ބައި
ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ފެންވަރު ކަށަވަރުކުރުން
ހަތްވަނަ ބާބު
ބަލައި ފާސްކުރުމާއި ސާމްޕަލް ނެގުން
ބަލައި ފާސްކުރުން 60. (ހ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ، ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރާ، ނުވަތަ ބަންދުކުރާ،
ނުވަތަ ލޭބަލްކުރާ، ނުވަތަ ރައްކާކުރާ، ނުވަތަ ގުދަންކުރާ، ނުވަތަ
ގަނެ ވިއްކާ، ނުވަތަ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ، ނުވަތަ
ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ތަންތަނުން މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ
ކާބޯތަކެތީގައި ހިމެނޭ މާއްދާތަކާއި އެ ތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާއި
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތަކަށް ޢަމަލުކުރަމުންދޭތޯ ބެލުމަށްޓަކައި،
މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ތަންތަން ބަލައި
55

ފާސްކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހިންގާ ބަލައި ފާސްކުރުމެއް
ކުރިއަށްގެންދާނީ، އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ އިންސްޕެކްޓަރުންނެވެ.
ބަލައި ފާސްކުރާ 61. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ހިންގާ ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި
އިންސްޕެކްޓަރުން
ޙަރަކާތްތެރިވާނީ، އެކަމަށްޓަކައި އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާފައިވާ
އިންސްޕެކްޓަރުންނެވެ.
(ށ) އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ އިންސްޕެކްޓަރަކަށް ، އޭނާއަކީ
އޮތޯރިޓީން ޢައްޔަންކޮށްފައިވާ ފަރާތެއްކަން އަންގައިދޭ ލިޔުމެއް
ދޫކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ނ) އޮތޯރިޓީގެ އެއްވެސް އިންސްޕެކްޓަރަކު ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ތަނެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމާއި އެފަދަ ތަނެއް ހިންގުމާއި، އެފަދަ
ތަނެއްގެ ޙިއްޞާދާރަކަށް ވުމާއި، އަދި އެފަދަ ތަނަކަށް
ލަފާދިނުމާއި، އެނޫންވެސް މަޞްލަޙަތު ފުށުއަރާ އެއްވެސް ކަމެއް
ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރާ އިންސްޕެކްޓަރުންނާގުޅޭ
ކަންކަން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ބަލައި ފާސްކުރާ 62. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުން ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތައް
އިންސްޕެކްޓަރުންގެ ޒިންމާތަކާއި
ފޯރުކޮށްދެނީ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންތޯ ބެލުމަށާއި،
ބާރުތައް
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގައި ބޭނުންކުރާ ތަކެތީގެ ފެންވަރާއި
ރައްކާތެރިކަން ބެލުމަށާއި، އެ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ
މުވައްޒަފުން މަސައްކަތްކުރާ ގޮތް ބެލުމުގެ ގޮތުން
56

އިންސްޕެކްޓަރުންނަށް އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުން ފޯރުކޮށްދޭ
ޚިދުމަތްތަކާބެހޭ ގޮތުން، ދުރާލާ އެންގުމަށްފަހު ނުވަތަ
ދުރާލާ ނޯޓިސް ދިނުމަކާ ނުލައި، ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ،
ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރާ، ނުވަތަ ބަންދުކުރާ، ނުވަތަ
ލޭބަލްކުރާ، ނުވަތަ ރައްކާކުރާ، ނުވަތަ ގުދަންކުރާ، ނުވަތަ
ގަނެ ވިއްކާ، ނުވަތަ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ
ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ ނުވަތަ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނަށް ވަދެ،
ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(2) ތަންތަނުގައި ބޭނުންކުރާ ތަކެތީގެ ފެންވަރާއި
ރައްކާތެރިކަން ބެލުމަށްޓަކައި އެ ތަންތަނުގައި ބޭނުންކުރާ
ތަކެތި ޓެސްޓުކުރުން ނުވަތަ އެ ތަކެތިން ސާމްޕަލް
ނެގުން؛
(3) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގައި ތިބޭ މީހުންނާއި
މުވައްޒަފުންނާ ބައްދަލުކޮށް މަޢުލޫމާތު ހޯދުން؛
(4) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނާއި އެ ތަނުގައިވާ ތަކެތީގެ
ފޮޓޯނެގުން؛
(5) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގެ އެންމެހައި ރެކޯޑުތަކާއި
ލިޔުންތައް ބަލައި ކޮޕީ ހެއްދުން ؛
(6) މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށާއި ހެކި ހޯދަން ބޭނުންވާ ޙާލަތްތަކުގައި
ޙާޟިރުކުރަންޖެހޭ މީހުން ޙާޟިރުކޮށް ބަޔާންނެގުން؛
(7) ކަމާ ގުޅޭގޮތުން ހޯދަންޖެހޭ އިތުރު މަޢުލޫމާތު ހޯދުން.
(ށ) ބަލައި ފާސްކުރަނީ މީހުން ދިރިއުޅޭ ތަނެއް ކަމުގައިވާނަމަ
57

އޮތޯރިޓީގެ އިންސްޕެކްޓަރުން އެ ތަނަކަށް ވަންނަންވާނީ، ތަނުގެ
ވެރިފަރާތުގެ ނުވަތަ އެ ތަނުގައި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތުގެ ހުއްދަ
ހޯދުމަށްފަހުގައެވެ. ނުވަތަ އެފަދަ ހުއްދައެއް ނެތްނަމަ ކޯޓު
އަމުރެއްގެ ދަށުންނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ، ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރާ،
ނުވަތަ ބަންދުކުރާ، ނުވަތަ ލޭބަލްކުރާ، ނުވަތަ ރައްކާކުރާ، ނުވަތަ
ގުދަންކުރާ، ނުވަތަ ގަނެ ވިއްކާ، ނުވަތަ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް
އުފުލާ، ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން ކާބޯތަކެތީގެ
ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަން ބަލައި ފާސްކުރާ ވަގުތު އެ ތަނެއްގެ
ވެރިފަރާތް ނުވަތަ އެ ތަނުގައި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތް ނުވަތަ އެ
ތަނަކާ އެ ވަގުތަކު ޙަވާލުވެ ހުރި ފަރާތް ނުވަތަ ތަނުގެ
ވެރިފަރާތުން ނުވަތަ އެ ތަނުގައި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާ
އެހެން ފަރާތަކަށް ޙާޟިރުވެހުރެވިދާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ، ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރާ،
ނުވަތަ ބަންދުކުރާ، ނުވަތަ ލޭބަލްކުރާ، ނުވަތަ ރައްކާކުރާ، ނުވަތަ
ގުދަންކުރާ، ނުވަތަ ގަނެ ވިއްކާ، ނުވަތަ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް
އުފުލާ، ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ
ތަންތަން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އޮތޯރިޓީގެ
މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ހުރަސްއަޅާނަމަ،
އޮތޯރިޓީން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގައި އެދުމުން، ދިވެހި
ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ އެހީތެރިކަން އޮތޯރިޓީއަށް
ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
58

ސާމްޕަލް ނެގުން 63. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ބެލުމަށާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން
ކަށަވަރުކުރުމަށާއި، ކާނާ ވިހަވުން ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ޛަރީޢާއިން
ފެތުރޭ ބަލިމަޑުކަމެއް މެދުވެރިވާ ޙާލަތުގައި، ކާބޯތަކެތި
ތަޙްލީލުކުރުމުގެ ގޮތުން ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) ޓެސްޓުކުރުމަށް ސާމްޕަލް ނަގާނެ ޙާލަތްތަކާއި، މިންވަރު އަދި
ނަގާނެ ގޮތުގެ މިންގަނޑުތައް އަދި އެކަމަށް އަގު ކަނޑައަޅާނެ
ގޮތް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ކާބޯތަކެތި ޓެސްޓުކުރުން 64. (ހ) ކާބޯތަކެތި ގަންނަ ފަރާތަކުން އެ ތަކެތި ޓެސްޓުކުރުމަށްޓަކައި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އޮތޯރިޓީއަށް
ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތި ގަންނަ ފަރާތަކުން ޓެސްޓުކުރުމަށްޓަކައި ހުށަހެޅޭނެ
ބާވަތްތަކާއި، ޙާލަތްތަކާއި އެކަމަށް ކަނޑައަޅާ އަގު މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ހުންނަ ކާބޯތަކެތި 65. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ހިފެހެއްޓުމާއި ނެގުން
ކާބޯތަކެތީގެ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކާބޯތަކެތި
އުފައްދާ ކަމަށް ނުވަތަ ވިއްކާ ކަމަށް ނުވަތަ އެކްސްޕޯޓުކުރާ ކަމަށް
ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކުރާ ކަމަށް ނުވަތަ ގުދަންކުރާ ކަމަށް ނުވަތަ
ބަންދުކުރާ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
އޮތޯރިޓީއަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެފަދަ ކާބޯތަކެތި ހިފަހައްޓައި، އެ
ތަކެތި ނެގުމުގެ ބާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނަގާ ކާބޯތަކެއްޗާ ގުޅިގެން ވަކި
59

މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ގޮތްތަކުންކުރެ ގޮތަކަށް
ޢަމަލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީއަށް އެންގިދާނެއެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތި ވަކި ތަނެއްގައި ބެހެއްޓުމަށްޓަކައި އެ ތަނަކަށް
ގެންދިޔުމަށް؛ ނުވަތަ
(2) އަވަހަށް ހަލާކުވެދާފަދަ އެއްޗެއްނަމަ ނުވަތަ ޞިއްޙަތަށް
ގެއްލުމެއްވެދާނެ ފަދަ ނުރައްކަލެއް އޮތްނަމަ އެ ކާބޯތަކެތި
ނައްތާލުމަށް.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންގުމަކަށް
ޢަމަލުކުރުމުގައި ހިނގާ ޚަރަދަށް ޒިންމާވާނީ އެ ކާބޯތަކެތި އުފެއްދި
ނުވަތަ ވިއްކި ނުވަތަ އެކްސްޕޯޓުކުރި ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކުރި ނުވަތަ
ގުދަންކުރި ނުވަތަ ބަންދުކުރި ފަރާތަކުންނެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެ،
ކާބޯތަކެތި ބާޒާރުން ނެގުމަށް އޮތޯރިޓީން ކުރާ އަމުރަކަށް ތަބާވުމަށް
އޮތޯރިޓީން ދީފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި، އެ އަމުރު ރައްދުވި
ފަރާތުން އެ އަމުރަށް ތަބާނުވެއްޖެނަމަ، އެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށް
ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގެ އިޚްތިޔާރު
އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނަގާ ކާބޯތަކެތި މި ޤާނޫނާއި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގަނޑުތަކާ
ޚިލާފުނުވާކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ އެ ތަކެތި އުފެއްދި ނުވަތަ ވިއްކި
ނުވަތަ އެކްސްޕޯޓުކުރި ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކުރި ނުވަތަ ގުދަންކުރި
ނުވަތަ ބަންދުކުރި ފަރާތެއްގެ ޒިންމާއެކެވެ.
(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކާބޯތަކެތި ނެގުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ
އިޖުރާއަތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
60

ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
އޮތޯރިޓީން ހިފަހައްޓާ ކާބޯތަކެތި 66. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓޭ ކާބޯތަކެތި
އަނބުރާ ރައްދުކުރުން
އަނބުރާ ރައްދުކުރެވޭނީ، އެ ތަކެއްޗަކީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދަށް ފެތޭ ތަކެތިތޯ އޮތޯރިޓީން ބެލުމަށްފަހުގައެވެ.
(ށ) އޮތޯރިޓީން ހިފަހައްޓާ ކާބޯތަކެތި އަނބުރާ ހޯދުމަށް އެދި އެ ތަކެތީގެ
ވެރިފަރާތަށް އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއް
ލިބިއްޖެނަމަ، އެ ހުށަހެޅުމަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ގޮތެއް ނިންމައި، އެ
ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމެއް އޮތޯރިޓީން
ބެލުމަށްފަހު، އެ ކާބޯތަކެއްޗަކީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދަށް ފެތޭ ތަކެތި ކަމަށް އޮތޯރިޓީގެ ތަޙްޤީޤަށް
ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
އޮތޯރިޓީން އަންގާފައިވާ އެންގުން ބާޠިލުކޮށް އެ ކާބޯތަކެތި އެ
ފަރާތަށް އަނބުރާ ރައްދުކުރަންވާނެއެވެ.
އަށްވަނަ ބާބު
ކާބޯތަކެތީގެ ސަބަބުން މެދުވެރިވާ ބަލިތައް ކޮންޓްރޯލްކުރުން
ކާބޯތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ 67. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ސަބަބުން ކާނާ ވިހަވުމުގެ ހާދިސާއެއް ނުވަތަ ބައްޔެއް
ސަބަބުން ކާނާ ވިހަވެއްޖެނަމަ
ފެތުރުން ފަދަ ކަމެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ހިސާބެއްގައި
ނުވަތަ ބައްޔެއް ފެތުރިއްޖެނަމަ
އެންގުމާއި ތަޙްޤީޤުކުރުން ދިމާވެއްޖެނަމަ އެކަން، އޮތޯރިޓީއަށާއި ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން
61

އެޖެންސީއަށް ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ސަބަބުން ކާނާ ވިހަވުމުގެ ހާދިސާއެއް ނުވަތަ ބައްޔެއް
ފެތުރުން ފަދަ ކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އެކަމެއް ތަޙްޤީޤުކުރާނީ،
ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީއާއި އޮތޯރިޓީ ގުޅިގެންނެވެ.
ޢާންމު ޞިއްޙަތަށް ނުރައްކަލެއް 68. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގާ ތަޙްޤީޤެއް
ކުރިމަތިވެދާނެ ޙާލަތެއް
ނިމެންދެން ނުވަތަ އެ ތަޙްޤީޤަކަށްފަހު ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް އަންގައި،
މެދުވެރިވުން
އެ ފިޔަވަޅުތައް ތަންފީޛުކޮށް ނިމެންދެން ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ތަނަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ވަގުތީގޮތުން
ހިފެހެއްޓުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ
ލައިސަންސް ވަގުތީގޮތުން ހިފެހެއްޓުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ކާބޯތަކެތީގެ ސަބަބުން ކާނާ ވިހަވުމުގެ ހާދިސާއެއް ނުވަތަ
ބަލިވުންފަދަ ކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ އެކަމެއް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި
ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތާއި، ތަޙްޤީޤުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޒިންމާތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގާ ތަޙްޤީޤެއްގައި، ކާބޯއެއްޗެއްގެ ސަބަބުން
މެދުވެރިވެފައިވާ ހާދިސާގެ ސަބަބުން އެ ބަލި އިތުރަށް ފެތުރުމުގެ
ނުރައްކަލެއް އޮތްކަމަށް ނުވަތަ ޢާންމު ޞިއްޙަތަށް ނުރައްކަލެއް
ކުރިމަތިވެދާނެ ފަދަ އެނޫންވެސް ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެދާނެ ކަމަށް
ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، ކަމާގުޅޭގޮތުން
އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެ އެޖެންސީން އަޅާނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު
62

7/2012 (ޢާންމު ޞިއްޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ
ދަށުންނެވެ.
ޓްރޭސަބިލިޓީ ޤާއިމުކުރުން 69. (ހ) އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
ކަނޑައަޅާ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގައި، ކާބޯތަކެތީގެ
ޓްރޭސަބިލިޓީގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޓްރޭސަބިލިޓީ ޤާއިމުކުރުމުގައި،
އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ ފެންވަރަކަށް ޓްރޭސަބިލިޓީގެ ނިޒާމެއް
ޤާއިމުކުރުން ލާޒިމުވާ ތަންތަން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން
ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ވަކި ތަނަކީ މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ޓްރޭސަބިލިޓީގެ ނިޒާމެއް
ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ތަނެއްނަމަ، އެ ތަނެއްގެ ޓްރޭސަބިލިޓީ ނިޒާމު
ޤާއިމުކުރަންވާނީ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމަށް ބޭނުންކުރި ބާވަތްތައް ސަޕްލައިކުރި
ފަރާތް؛
(2) އެ ފަރާތަކީ ކާބޯތަކެތި އެންމެފަހުން ބޭނުންކުރާނެ ފަރާތް
ނޫންނަމަ، އެ ކާބޯތަކެތި ވިއްކި ފަރާތް؛
(3) އެ ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމަށް ބޭނުންކުރި ޖަނަވާރެއް ނުވަތަ
ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމަށް ބޭނުންކުރި ބާވަތެއްގެ ބެޗް ނުވަތަ
ލޮޓް ނުވަތަ ކޮންސައިންމެންޓް.
(ރ) ޓްރޭސަބިލިޓީއާ ގުޅޭގޮތުން ބެލެހެއްޓުމަށް އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ
މަޢުލޫމާތު، ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުން ގަވާއިދުން
ރެކޯޑުކޮށް ބަލަހައްޓަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ.
63

ސަމާލުވުމަށް އެންގުމާއި ނޯޓިސް 70. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ އުފެއްދުމެއްގެ ސަބަބުން ޢާންމު ޞިއްޙަތަށް
ދިނުން
ނުރައްކާވެދާނެ ކަމަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ އުފެއްދުމެއްގެ މަޢުލޫމާތު
އެ ތަކެތި އުފެއްދި ފަރާތަކުން ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް
ހާމަކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ ޙާލަތެއް
މެދުވެރިވެގެން، އެކަން އަންގައި ޢާންމުކޮށް އިޢުލާނެއް ކުރުމުން
ނުވަތަ ނޯޓިހެއް ޝާއިޢުކުރުމުން އެ މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރީކަމަށް
ބެލެވޭނެއެވެ.
ރިކޯލްކުރުމާއި ބާޒާރުން ނެގުން 71. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް،
ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނަކުން ފޯރުކޮށްދިން ކާބޯތަކެއްޗަކީ މި
ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދަކާ ނުވަތަ
މިންގަނޑަކާ ނުވަތަ އިޖުރާއަތަކާ ޚިލާފަށް ފޯރުކޮށްދީފައިވާ
އެއްޗެއްކަން އޮތޯރިޓީއަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ ތަކެތި އަނބުރާ
ބާޒާރުން ނެގުމަށް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތަށް އެންގުމުގެ ބާރު
އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން އަންގާ އެންގުމެއް
އަންގަންވާނީ، ރިކޯލް ނޯޓިހެއް ދިނުމާއެކުގައެވެ.
(ނ) ކާބޯއެއްޗެއް ރިކޯލްކުރާ ޙާލަތެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ އެ ތަކެތި
ރިކޯލްކުރެވޭނެ އިންތިޒާމުތައް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތުން
ޤާއިމުކޮށްފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.
(ރ) އޮތޯރިޓީން އަންގާ އެންގުމަކަށް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތުން
ކާބޯއެއްޗެއް ރިކޯލްނުކޮށްފިނަމަ، އޮތޯރިޓީން އެކަން ކުރަންވާނެއެވެ.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތި ރިކޯލްކުރުމަށް އެއްވެސް
64

ޚަރަދެއް ހިނގާނަމަ އެކަމަށް ޒިންމާވާނީ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ފަރާތުންނެވެ.
(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކާބޯތަކެތި ރިކޯލްކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ
އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ކ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދަކާއި ނުވަތަ މިންގަނޑަކާއި ނުވަތަ
އިޖުރާއަތަކާ ޚިލާފުވެގެން ނުވަތަ އެ ފަދަ ޙާލަތެއް
މެދުވެރިވެދާނެކަމަށް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތަށް ފެނިއްޖެނަމަ،
އެ ފަރާތެއްގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި އެ ތަކެތި ރިކޯލްކުރުމަކަށް މި
މާއްދާ ހުރަހެއްނާޅައެވެ. އެގޮތުން ކާބޯތަކެތި ރިކޯލްކުރާނަމަ
ޢަމަލުކުރަންވީ އުސޫލު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ނުވަވަނަ ބާބު
ފިޔަވަޅުއެޅުން
ކެއިންބުއިމަށް އެކަށީގެންނުވާ 72. (ހ) މީހެއްގެ އަމިއްލަ ނަމުގައި ނުވަތަ އޭނާގެ ފަރާތުން އެހެން މީހަކު
ކާބޯތަކެތި އެތެރެކުރުމާއި،
މެދުވެރިކޮށް، އަންނަނިވި އެއްޗެހީގެ ތެރެއިން އެއްޗެއް
އުފެއްދުމާއި، ތައްޔާރުކުރުމާއި،
ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަކީ ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށް
ބަންދުކުރުމާއި، ލޭބަލްކުރުމާއި،
އި، އި، އުފެއްދުމަކީ، ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރުމަކީ، ނުވަތަ ބަންދުކުރުމަކީ،
ރައްކާކުރުމާ ގުދަންކުރުމާ
ގަނެ ވިއްކުމާއި ފޯރުކޮށްދިނުން ނުވަތަ ލޭބަލްކުރުމަކީ، ނުވަތަ ރައްކާކުރުމަކީ، ނުވަތަ
ގުދަންކުރުމަކީ، ނުވަތަ ގަނެ ވިއްކުމަކީ ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ
ކުށެކެވެ.
65

(1) ގަޑުބަޑުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ އެޑަލްޓްރަންޓް؛
(2) އަސްލު އޮޅޭގޮތަށް ލޭބަލްކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި؛
(3) ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގެނައުން މަނާކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި؛
(4) ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުމެއްދޭ ކާބޯތަކެތި.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 750,000/- (ހަތްލައްކަ ފަންސާސްހާސް)
ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލެއްގެ ސަބަބުން
މީހެއްގެ ޞިއްޙަތަށް ނުރައްކާތެރި ގެއްލުމެއް ލިބުމަށް
މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުރައްކާވެއްޖެނަމަ،
އެ ޢަމަލެއް ހިންގި ފަރާތެއްގެ އަދަބަކީ ، އެ ޢަމަލެއްގެ
ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއަށްވުރެ
ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި 73. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.
އިމްޕޯޓުކުރުން
(1) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް
ކާބޯތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރުން؛ ނުވަތަ
(2) އޮޅުވާލައިގެން ކާބޯތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރުން؛
(3) ކާބޯތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރާ ފަރާތަކުން ފޯޖްކޮށްފައިވާ ނުވަތަ
ޞައްޙަނޫން ލިޔެކިޔުން ހުށަހެޅުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން
66

ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި 74. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.
އެކްސްޕޯޓުކުރުން
(1) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް
ކާބޯތަކެތި އެކްސްޕޯޓުކުރުން؛ ނުވަތަ
(2) އޮޅުވާލައިގެން ކާބޯތަކެތި އެކްސްޕޯޓުކުރުން؛
(3) ކާބޯތަކެތި އެކްސްޕޯޓުކުރާ ފަރާތަކުން ފޯޖްކޮށްފައިވާ ނުވަތަ
ޞައްޙަނޫން ލިޔެކިޔުން ހުށަހެޅުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން
ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި 75. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި
އިޝްތިހާރުކުރުން
އިޝްތިހާރުކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 500,000/- (ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ކާބޯތަކެތި އިޝްތިހާރުކުރުމުގައި 76. (ހ) ކާބޯތަކެތި އިޝްތިހާރުކުރުމުގައި، ކާބޯތަކެތި ތަޙްލީލުކުރާ
ކާބޯތަކެތި ތަޙްލީލުކުރާ
ލެބޯރަޓަރީއަކުން ދޫކުރާ ރިޕޯޓު ނުވަތަ ރިފަރަލް ލެބޯރަޓަރީއަކުން
ލެބޯރަޓަރީއަކުން ދޫކޮށްފައިވާ
މަޢުލޫމާތު ބޭނުންކުރުން ދޫކޮށްފައިވާ ސެޓްފިކެޓް އޮފް އެނަލިސިސްއެއް ނުވަތަ އެއިން
ލިޔުމެއްގެ ބައެއް ބޭނުންކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.
67

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި /- 300,000 (ތިންލައްކަ) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ޞައްޙަނޫން ވޮރަންޓީއެއް ދިނުން 77. (ހ) ވިއްކާ ކާބޯތަކެއްޗާ ބެހޭގޮތުން ޞައްޙަނޫން ވޮރަންޓީއެއް ދިނުމަކީ
ކުށެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި /- 300,000 (ތިންލައްކަ) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެހެއްޓިފައިވާ 78. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ އިންގްރިޑިއަންޓެއް ރައްކާތެރިކަމާއެކު
ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ
ބެހެއްޓުމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުއްދަ ލިބިގެން ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ
އިންގްރިޑިއަންޓަކަށް އުނިއިތުރު
ގެނައުން ފަރާތަކުން އެއިން އެއްޗަކަށް އުނިއިތުރު ގެނައުމަކީ ނުވަތަ
އެހެންވެސް ގޮތަކުން އެއްވެސް ބަދަލެއް ގެނައުމަކީ ކުށެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ރަޖިސްޓަރީނުކޮށް ނުވަތަ 79. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ލައިސަންސް ނެތި ކާބޯތަކެތީގެ
ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓަރީކުރުން ލާޒިމުވާ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ
ވިޔަފާރިކުރުން ނުވަތަ
ޚިދުމަތްދިނުން ތަނެއް ނުވަތަ ފަރާތެއް ރަޖިސްޓަރީނުކޮށް، ނުވަތަ ލައިސަންސެއް
68

ނެތި، ނުވަތަ ހުއްދައެއް ނެތި ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދިނުމަކީ ނުވަތަ
ވިޔަފާރިކުރުމަކީ ކުށެކެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމާއި،
ތައްޔާރުކުރުމާއި، ވިއްކުމާއި، އިމްޕޯޓުކުރުމާއި، އެކްސްޕޯޓުކުރުމާއި،
ރައްކާކުރުމާއި، ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ބަންދުކުރުމާއި، ހަދިޔާކުރުމާއި،
އޭގެ ވިޔަފާރިކުރުން ހިމެނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 500,000/- (ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި 80. (ހ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ކާބޯތަކެތި
ލޭބަލްކުރުން
ލޭބަލްކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ލައިސަންސް 81. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ހިފަހައްޓާފައިވަނިކޮށް
ހިފަހައްޓާފައިވަނިކޮށް ނުވަތަ
ނުވަތަ ބާޠިލުކޮށްފައިވަނިކޮށް ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަކީ
ބާޠިލުކޮށްފައިވަނިކޮށް ކާބޯތަކެތީގެ
ޚިދުމަތްދިނުން ކުށެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
69

ކާބޯތަކެތި ރިކޯލްނުކުރުން 82. (ހ) ކާބޯތަކެތި ރިކޯލްކުރުމަށް އޮތޯރިޓީން އަންގާ އެންގުމަކާ އެއްގޮތަށް
ކާބޯތަކެތި ރިކޯލްނުކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތަށް 83. (ހ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން، އެ މީހެއްގެ އަމިއްލަ ނަމުގައި ނުވަތަ އޭނާގެ
ހުރަސްއެޅުން
ފަރާތުން އެހެން މީހަކު މެދުވެރިކޮށް، އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ
ތެރެއިން ކަމެއް ކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.
(1) މި ޤާނޫނުން އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިދީފައިވާ ބާރުތައް
ތަންފީޛުކުރުމަށް ހުރަސްއެޅުން؛
(2) އޮތޯރިޓީން ސާމްޕަލެއް ނެގުމަށް ހުރަސްއެޅުން؛
(3) އޮތޯރިޓީން ހިންގާ ބަލައި ފާސްކުރުމަކަށް ހުރަސްއެޅުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއްގެ
އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 500,000/- (ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ
ދެމެދުގެ ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިނުވާ ކުށް 84. މި ޤާނޫނުގައި ކޮށްގެންނުވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އެހެންނަމަވެސް، ވަކި
އަދަބެއް ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ކަމެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކޮށްފިނަމަ އެ
ފަރާތެއްގެ އަދަބަކީ، އެކަމެއްގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، 5,000/-
(ފަސްހާސް) ރުފިޔާއާއި /- 100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ
ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
70

ޖިނާއީ ދަޢުވާ އުފުލުމަށް 85. ވަކި ފަރާތަކުން މި ޤާނޫނުގައި ކޮށްގެންނުވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ހުރަހަކަށް ނުވުން
ކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ ދަށުން ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގެ
ދަށުން ޖިނާއީ ކުށެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމެއްނަމަ، އެފަދަ ޢަމަލެއް
ކުރާ ފަރާތަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަނޑައެޅޭ އިދާރީ ފިޔަވަޅެއް
ކަނޑައެޅުމުގެ އިތުރުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014)ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު(ގެ ދަށުން އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް އެ ކުށުގެ ޖިނާއީ ދަޢުވާ
އުފުލުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އޮތް 86. މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން މި ބާބުގެ ދަށުން ވަކި ފަރާތެއް
ހުރަހަކަށް ނުވުން
ޖޫރިމަނާކުރުމަކީ ނުވަތަ އެ ފަރާތަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެނޫން
ފިޔަވަޅެއް އެޅުމަކީ، މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް އެ ފަރާތުންކުރި ޢަމަލުގެ ސަބަބުން
ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތަށް އެކަމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އޮތް ހުރަހެއްނޫނެވެ.
ޤާނޫނީ ޝަޚްޞަކުން ކުށްކުރުން 87. (ހ) މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއްކުރީ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞަކުންނަމަ
އެ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞާއި، ޤާނޫނީ އެ ޝަޚްޞުގެ އިތުރުން، އެ
ޢަމަލުކުރިއިރު އެ ޝަޚްޞުގެ ވިޔަފާރިއާއި ހިންގުމާއި މަސައްކަތަށް
ޒިންމާވާ ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ މަސައްކަތް ހިންގުމުގެ ޒިންމާއާ
ޙަވާލުވެފައިވާ ކޮންމެ ފަރާތަކުންވެސް މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވީ ކަމުގައި
ބެލެވޭނެއެވެ.
(ށ) ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއްގެ ތަފާތު ގޮފިތައް ނުވަތަ އޮފީސްތައް ނުވަތަ
ގޮފިތަކުގެ ތަފާތު ޔުނިޓުތައް ހުރިނަމަ އެ ގޮތްޕެއް، ނުވަތަ
އޮފީހެއް، ނުވަތަ ޔުނިޓެއްގެ ޑިރެކްޓަރ ނުވަތަ މެނޭޖަރ ނުވަތަ
އިސްވެރިއަކު ކަމުގައި އެ ޝަޚްޞަކުން އެ މީހަކު ހަމަޖައްސައި،
އެކަން އެ މީހަކު ލިޔުމުން ޤަބޫލުކޮށްފައިވާނަމަ އެ ގޮފީގެ، ނުވަތަ
71

އޮފީހުގެ، ނުވަތަ ޔުނިޓުގެ ދަށުން ހިނގާ ކާބޯތަކެތީގެ
މަސައްކަތްތަކުގައި އެ ތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާމެދު ޒިންމާ އުފުލާނީ
އެ މީހެކެވެ. އަދި އެ މީހެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ ގޮފިން، ނުވަތަ
އޮފީހުން، ނުވަތަ ޔުނިޓުން ކާބޯތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނާއި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ އެ ގޮފީގެ، ނުވަތަ
އޮފީހުގެ، ނުވަތަ ޔުނިޓުގެ އިތުރުން އެ ފަރާތަކުންވެސް މި ޤާނޫނާ
ޚިލާފުވީ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފު ޢަމަލު ހިންގާފައިވަނީ އެ ޢަމަލު ހިނގިޔަ
ނުދިނުމަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގައިވާ ފަރާތަކުން
އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އަޅައި، ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް
ކޮށްފައިވަނިކޮށް، އެ ފަރާތަކަށް އެންގުމަކާ ނުލައި ކަމުގައިވާނަމަ،
ނުވަތަ އެ ޢަމަލު ހިންގީ އެ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއްގައި އެ ފަރާތަކުން
އަދާކުރަމުންދިޔަ ޒިންމާ އަދާކުރުން ހުއްޓާލާފައިވަނިކޮށް ކަން
ސާބިތުކޮށްދީފިނަމަ އެ މީހަކު މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވީ ކަމުގައެއް
ނުބެލެވޭނެއެވެ.
(ރ) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފު ޢަމަލެއްކުރީ އެ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއްގެ ޒިންމާދާރު
ވެރިއެއް ނުވަތަ އެހެންވެސް އެފަދަ ފަރާތެއްގެ ހުއްދައާއެކު ނުވަތަ
އެ ފަރާތަށް އެނގިގެން ކަމުގައިވާނަމަ ނުވަތަ އެ ކުށެއް ކުރީ
ނުވަތަ ކުރަން މެދުވެރިވީ އެއިން މީހެއްގެ މަކަރާއި ހީލަތުގެ
ސަބަބުން ކަމުގައިވާނަމަ ނުވަތަ އެ ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގާފައިވަނީ އެ
ޤާނޫނީ ޝަޚްޞެއްގެ މުވައްޒަފެއްގެ އިހުމާލުންނަމަ، އެ ކުށުގެ
ޢަމަލު ހިންގުމުގައި ބައިވެރިވި ހުރިހާ ފަރާތެއް މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވީ
ކަމަށް ބަލައި މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފިޔަވަޅުއެޅުމަކަށް މި
ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.
72

ވިއްކާ ފަރާތް ނުވަތަ ރީޓޭލްކުރާ 88. ވިއްކާ މުދަލަކީ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދަކާ
ފަރާތް ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތް
ޚިލާފު މުދަލަކަށްވެފައި، އެ މުދާ ވިއްކާފައިވަނީ، އެ މުދާ އުފެއްދި ފަރާތުން
ކުށުން ބަރީއަވުން
ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތެއް ނުވަތަ ޑީލަރެއްގެ އަތުން މުދާ ހޯދުމަށްފަހު، އެ
މުދަލަކާ އެކަށީގެންވާ ޙާލަތެއްގައި މުދާ ރައްކާކޮށްފައި ބަހައްޓައިގެން އެ މުދާ
ލިބިގަތްއިރު ހުރި ޙާލަތަށް އެކަށީގެންވާ ބަދަލެއް އައުމެއް ނެތި ކަމަށް
ކަމުގައި ވިއްކާ ފަރާތުން ނުވަތަ ރީޓޭލްކުރާ ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތުން
ސާބިތުކޮށްދީފިނަމަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ ފަރާތެއް ކުށްވެރިއެއް ނުވާނެއެވެ.
ވަގުތީގޮތުން ލައިސަންސް 89. (ހ) މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ކޮށްފި ފަރާތެއް އެ މާއްދާތަކުގެ
ހިފެހެއްޓުން ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުން
ދަށުން ކަނޑައަޅާ އަދަބުގެ އިތުރުން، އެ ފަރާތުން ކުރި ޢަމަލަކީ
ޢާންމު ޞިއްޙަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިކުރުވައިފި ކަމެއްނަމަ،
ނުވަތަ އެފަދަ ފަރާތަކުން ތަކުރާރުކޮށް މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާނަމަ، އެ
ފަރާތަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ކަނޑައެޅޭ ވަކި މުއްދަތަކަށް
ވަގުތީގޮތުން ހިފެހެއްޓުމުގެ ނުވަތަ ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ނުވަތަ
ކާބޯތަކެތީގެ އެހެންވެސް ވިޔަފާރިއެއް ކުރުމަށް ހުއްދަނުދިނުމުގެ
އިޚްތިޔާރު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ލައިސަންސް ހިފެހެއްޓޭނެ
ޙާލަތްތަކާއި، ބާޠިލުކުރެވޭނެ ޙާލަތްތަކާއި ވިޔަފާރިކުރުމަށް ހުއްދަ
ނުދެވޭނެ ޙާލަތްތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
73

ފަސްވަނަ ބައި
އެހެނިހެން ކަންކަން
ދިހަވަނަ ބާބު
ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން
ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން 90. (ހ) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ، ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރާ، ނުވަތަ ބަންދުކުރާ،
ނުވަތަ ލޭބަލްކުރާ، ނުވަތަ ރައްކާކުރާ، ނުވަތަ ގުދަންކުރާ، ނުވަތަ
ގަނެ ވިއްކާ، ނުވަތަ އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލާ، ނުވަތަ
ފޯރުކޮށްދޭ ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތަކުން މި
ޤާނޫނާ ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑާ
ޚިލާފަށް ޢަމަލުކުރާނަމަ، އެކަމުގެ ޝަކުވާ އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅުމުގެ
ޙައްޤު ކޮންމެ ފަރާތަކަށްވެސް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާއާ
ގުޅިގެން އެ މައްސަލައެއް ބަލައި، އެކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް
އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް، އޮތޯރިޓީން އަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާއާ
ގުޅިގެން އެ މައްސަލައެއް ބަލައި، އެކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް
އޮތޯރިޓީން ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތަށް ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ދެވޭ
ފުރުޞަތުގައި އެކަމެއް ރަނގަޅު ނުކޮށްފިނަމަ، އެފަދަ
ފަރާތްތަކާމެދު މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
74

ޝަކުވާއާގުޅޭ ފިޔަވަޅުއެޅުން 91. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 90 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް،
އަންނަނިވި ޢަމަލުތައް ހިންގާފައިވަނީ ޤަޞްދުގައިކަމަށް އެކަށީގެންވާ
ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އޮތޯރިޓީއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެކަންކަން
ރަނގަޅުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކާ ނުލައި، އެ ފަރާތަކަށް
ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސް ބާޠިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(1) މުއްދަތު ހަމަވެފައި ހުންނަ ތަކެތި ވިއްކުން އަދި ވިއްކަން
ބެހެއްޓުން؛
(2) ރަޖިސްޓަރީކުރަންޖެހޭ އުފެއްދުމެއް ރަޖިސްޓަރީނުކޮށް
ވިއްކުން ނުވަތަ ވިއްކަން ބެހެއްޓުން؛
(3) ކާބޯތަކެތީގެ ސަބަބުން އިންސާނުންގެ ފުރާނައަށް
ނުރައްކާވާފަދަ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމާއި، އެ
މައްސަލަތައް ބެލުމާއި ފިޔަވަޅުއެޅުމާގުޅޭ އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން އަޅާ ފިޔަވަޅަކާމެދު
ހިތްހަމަނުޖެހޭ ފަރާތަކުން އެ މައްސަލައެއް ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމުގެ
ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އޮތޯރިޓީން އަޅާ
ފިޔަވަޅަކާ ގުޅިގެން ޝަރީޢަތަށް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅޭނީ، އެ
ފިޔަވަޅެއް އޮތޯރިޓީން އަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 12 (ބާރަ)
މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.
75

އެގާރަވަނަ ބާބު
އެހެނިހެން ކަންކަން
ތަޙްލީލު ރިޕޯޓު ހެއްކެއްގެ 92. (ހ) މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވެގެން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގައި، މި
ގޮތުގައި ބަލައިގަތުން
ޤާނޫނުގެ ހަތްވަނަ ބާބުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ހިންގާ ބަލައި
ފާސްކުރުމެއްގެ ތެރެއިން ސާމްޕަލް ނަގައި ނޭޝަނަލް ހެލްތް
ލެބޯރަޓަރީން ކާބޯތަކެތި ތަޙްލީލުކޮށް ދޫކުރާ ތަޙްލީލު ރިޕޯޓުތަކަކީ މި
ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ފަރާތާ ދެކޮޅަށް މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި،
އެކަށީގެންވާ ހެއްކެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(ށ) ކާބޯތަކެތީގެ ޛަރީޢާއިން ބައްޔެއް ފެތުރޭ ޙާލަތުގައި، ކާބޯތަކެތި
ގެންގުޅޭ ފަރާތްތަކުން ނަގާ ސާމްޕަލްތަކަކީ މި ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި
ފަރާތާ ދެކޮޅަށް މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި، އެކަށީގެންވާ
ހެއްކެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
ކޯޓުން މިނިވަން ތަޙްލީލެއް ހެދުން 93. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ މާއްދާއަކާ ޚިލާފުވެގެން ކޯޓަށް މައްސަލައެއް
ހުށަހެޅިއްޖެނަމަ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ފަދައިން ސާމްޕަލް ނެގިއިރު ނަގާފައިވަނީ އެ ސާމްޕަލްގެ ދެ
ބައިކަމުގައިވާނަމަ، އެ ސާމްޕަލެއްގެ ދެވަނަ ބައިގެ މިނިވަން
ތަޙްލީލެއް ކުރުމަށް ކޯޓަށް އެންގިދާނެއެވެ. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ސާމްޕަލް ނަގާފައިވާ ޙާލަތުގައި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތެއްގެ
އެދުމަށް ނުވަތަ ކޯޓުގެ އަމިއްލަ އިސްނެގުމަށް މިނިވަން
އެނަލިސްޓެއް ބޭނުންކޮށްގެން ސާމްޕަލް އަލުން ތަޙްލީލުކުރުމަށް
ކޯޓަށް އެންގިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން މިނިވަން ތަޙްލީލެއް
76

ހެދުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ނަގާ ސާމްޕަލްތަކަށް
އެއްވެސް ބަދަލެއް ނާންނަ ގޮތަށް ރައްކާކޮށްފައި ބަހައްޓަންވާނެ
މުއްދަތާއި މިންގަނޑުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.
ވެރިފަރާތް ސާބިތުކުރުން 94. ބަންދުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތީގައި ހަރުކޮށްފައިވާ ލޭބަލްގައި އެ ވިޔަފާރިއެއްގެ
ނަމާއި، އެޑްރެސް ނުވަތަ އެ ވިޔަފާރިއެއްގެ ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރި
މަރުކާ ނުވަތަ އެ ކާބޯތަކެތި އުފެއްދި ނުވަތަ ބަންދުކުރި ފަރާތުގެ ނަން
ހިމަނާފައިވާނަމަ، އެ ފަރާތަކީ އެ ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރި ނުވަތަ ބަންދުކުރި،
ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކުރި ނުވަތަ އެކްސްޕޯޓުކުރި ފަރާތް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
އޭޖެންޓެއް ނުވަތަ މުވައްޒަފަކު 95. މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަށްޓަކައި، ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ، ނުވަތަ ބަންދުކުރާ
ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން
ނުވަތަ ލޭބަލްކުރާ ނުވަތަ އިޝްތިހާރުކުރާ ނުވަތަ ވިއްކާ ފަރާތެއްގެ
މުވައްޒަފަކު ނުވަތަ އޭޖެންޓަކު ކުރާ ކަންކަމުގެ ޒިންމާ، ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން
ނަގަންވާނެއެވެ.
އެންގުންތައް އެންގުމުގެ ބާރު 96. (ހ) މި ޤާނޫނަށް ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ މާއްދާއަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށްޓަކައި
އަންގަންޖެހޭ ކަމަށް އޮތޯރިޓީއަށް ފެންނަ އެންގުމެއް އެންގުމުގެ
އިޚްތިޔާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މިގޮތުން އަންގާ
އެންގުންތަކަށް އެ އެންގުން ރައްދުވާ ފަރާތްތަކުން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެންގުމަކާ ގުޅިގެން ޚިލާފެއް
އުފެދިއްޖެނަމަ އެކަން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހަޅާ ކަންކަން، 3
77

(ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނިންމައި، އެ ހުށަހެޅުން ރައްދުވާ
ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ނިންމުން އެ މައްސަލައިގައި
ހިމެނޭ އަނެއް ފަރާތަށް އޮތޯރިޓީން އަންގަންވާނެއެވެ.
(ރ) އޮތޯރިޓީން ނިންމާ ނިންމުމަކާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭ ފަރާތަކުން،
އޮތޯރިޓީން އެ ނިންމުން ނިންމާތާ 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި، ކަމާބެހޭ ކޯޓަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ.
މަޢުލޫމާތު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު 97. (ހ) ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރު ހިފެހެއްޓުމާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން
ހާމަކުރުން
ކަށަވަރުކުރުމާގުޅޭ ވަކި މަޢުލޫމާތެއް ހޯދުމަށް ވަކި ފަރާތަކުން
އޮތޯރިޓީގައި އެދިއްޖެ ހިނދެއްގައި، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެ މަޢުލޫމާތު އެ
ފަރާތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ .
(ށ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2014 (މަޢުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ
ޤާނޫނު(ގެ ދަށުން މަޢުލޫމާތަށް އެދޭ ޙާލަތުގައި ނުވަތަ އެ ޤާނޫނު
ހިނގާ ޙާލަތުގައި ޢަމަލުކުރާނީ، އެ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
އިންތިޤާލީ ކަންކަން 98. (ހ) އެނޫން ގޮތަކަށް ސާބިތުނުވާހާ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން
ފެށުމުގެ ކުރިން ދޫކޮށްފައިވާ ލައިސަންސެއްގެ ދަށުން
އުފައްދާފައިވާ، ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައިވާ
ނުވަތަ ލޭބަލްކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ގުދަންކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެއްޗަކީ މި
ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭ ކާބޯތަކެތި
ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން
78

ފަށާއިރު އުފައްދާފައިވާ، ނުވަތަ ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ، ނުވަތަ
ވިއްކާފައިވާ، ނުވަތަ އިމްޕޯޓުކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައިވާ
ނުވަތަ ލޭބަލްކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ގުދަންކޮށްފައިވާ، ނުވަތަ
ރައްކާކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެއްޗަކީ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭ ތަކެތިކަން ކަށަވަރުކުރުމަކީ އެ ތަކެތީގެ
ވެރިފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި، މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ
ތެރޭގައި މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑުތަކަށް ފެއްތުމަށް
ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކޮށް ނިންމަންވާނެއެވެ.
ގަވާއިދުތަކާއި، މިންގަނޑުތަކާއި، 99. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު، މި
އުސޫލުތައް ހެދުން
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކާއި
މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތައް ހަދައި ހިންގާނީ އޮތޯރިޓީންނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގައި ގަވާއިދު ހަދަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައެޅިގެން
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، އަންނަނިވި ކަންކަމާ
ގުޅޭގޮތުން އޮތޯރިޓީން ގަވާއިދު ހަދަންވާނެއެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނާއި ފަރާތްތައް
ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއި ލައިސަންސް ދިނުމާގުޅޭ ގަވާއިދު ؛
(2) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ، އަދި ތައްޔާރުކުރާ އަދި ބަންދުކުރާ
އަދި ލޭބަލްކުރާ، އަދި ރައްކާކުރާ، އަދި ގުދަންކުރާ އަދި
ކާބޯތަކެތި ގަނެ ވިއްކާ ތަންތަނާއި، އެއްތަނުން
އަނެއްތަނަށް އުފުލާ ނުވަތަ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ
މަސައްކަތްކުރާ ތަންތަނާއި، އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް
79

ކާބޯތަކެތި ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަނުގައި ހުންނަންޖެހޭ
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު؛
(3) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ
ސާފުތާހިރުކަމުގެ މިންގަނޑުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު؛
(4) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ، އަދި ތައްޔާރުކުރާ އަދި ލޭބަލްކުރާ
އަދި ބަންދުކުރާ އަދި ރައްކާކުރާ އަދި ގުދަންކުރާ އަދި
ކާބޯތަކެތި ގަނެ ވިއްކާ އަދި ކާބޯތަކެތި އެއްތަނުން
އަނެއްތަނަށް އުފުލައި ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް
ކާބޯތަކެތި ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް ހިމެނޭގޮތުން، ކާބޯތަކެތި
އުފެއްދުމުގައި ޢަމަލީގޮތުން މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ
ކިބައިގައި ހުންނަންޖެހޭ ސާފުތާހިރުކަމާއި ޞިއްޙީ
ރައްކާތެރިކަމުގެ މިންގަނޑުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު ؛
(5) ކާބޯތަކެތި ބަންދުކުރުމާއި، ލޭބަލްކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު ؛
(6) ކާބޯތަކެތި ރައްކާތެރިކަމާއެކު ގުދަންކުރުމުގައާއި،
އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އުފުލުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތާއި
ހިފަހައްޓަންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު ؛
(7) ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ ނުވަތަ ރައްކާކުރާ ތަންތަން
ފަރުމާކުރުމުގެ މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ގަވާއިދު؛
(8) ކާބޯތަކެތި އިޝްތިހާރުކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު؛
(9) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓުކުރާ އަދި ދިވެހިރާއްޖެއިން
އެކްސްޕޯޓުކުރާ ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ފެންވަރު
ކަށަވަރުކުރުމަށާއި ކާބޯތަކެތި އިމްޕޯޓުކުރުމުގައާއި
އެކްސްޕޯޓުކުރުމުގައާއި ރީއެކްސްޕޯޓުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ
މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު ؛
80

(10) ކާބޯތަކެތި ޓެސްޓުކުރުމަށް ސާމްޕަލް ނެގުމާގުޅޭ
މިންގަނޑުތަކާއި ސާމްޕަލް ނެގުމާއި ޓެސްޓު ހެދުމަށް ފީ
ނަގާނެ ގޮތް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު؛
(11) ކާބޯތަކެތީގެ ނުވަތަ އެޑަލްޓްރަންޓްގެ ސާމްޕަލް
ޓެސްޓުކުރުމަށް ފޮނުވާނެ ގޮތާއި ކަމާ ގުޅޭގޮތުން
ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު؛
(12) ކެ އިންބުއިމަށް ބޭނުންކުރާ ފެން ޓެސްޓުކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު؛
(13) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޞިނާޢީގޮތުން ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ
ތަންތަނާއި ފަރާތްތައް ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއި ހުއްދަދިނުމާއި
ލައިސަންސް ދޫކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް
ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު ؛
(14) ބާޒާރަށް ނެރެފައި ހުރި ކާބޯތަކެތީގެ ބާވަތެއް ބާޒާރުން
އަނބުރާ ނެގުމުގެ ޝަރުޠުތަކާއި ހަމަތަކާއި، އަނބުރާ
ނަގާ ޙާލަތުގައި ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު؛
(15) ނައްތާލަންޖެހޭ ކާބޯތަކެތި ނައްތާލުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ
އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު ؛
(16) ގާތުންދޭ ކިރުގެ ބަދަލުގައި ކުޑަކުދިންނަށް ދޭ ބާވަތްތައް،
ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމާއި، އުފެއްދުމާއި، ވިޔަފާރީގައި
ބޭނުންކުރުމުގައި ޢަމަލު ކުރާނޭގޮތުގެ ގަވާއިދު؛
(17) ކާބޯތަކެތި ތަޙްލީލުކުރާ ލެބޯރަޓަރީތައް ހިންގުމުގެ
ހުއްދަދިނުމާގުޅޭ ގަވާއިދު ؛
(18) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވާލާ ކޮމިޓީ، ނުވަތަ ޕެނަލް ފަދަ
ތަންތަނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ދައުރާއި އެ ކޮމިޓީތަކާއި
ޕެނަލްތަކުން މަސައްކަތް ކުރަންވީ ގޮތް ބަޔާންކުރާ
81

ގަވާއިދު؛
(19) އިންސްޕެކްޓަރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމާގުޅޭ
ގަވާއިދު؛
(20) އަމިއްލަ ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ކުރާ ކާބޯތަކެތި އުފައްދައި
ވިއްކުމުގެ މަސައްކަތުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ
މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތަކާގުޅޭ ގަވާއިދު.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)10(ވަނަ ނަންބަރާއި)12(ވަނަ
ނަންބަރާއި (13) ވަނަ ނަންބަރާއި (15) ވަނަ ނަންބަރު ފިޔަވައި
ދެންހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާގުޅޭ
ގަވާއިދުތައް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 3 (ތިނެއް)
މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޮތޯރިޓީން އެކުލަވާލައި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ
ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ)10(ވަނަ ނަންބަރާއި)12(ވަނަ
ނަންބަރާއި (13) ވަނަ ނަންބަރާއި (15) ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާގުޅޭ ގަވާއިދުތައް، މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޮތޯރިޓީން
އެކުލަވާލައި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.
އުވާލެވޭ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކުގެ 100. (ހ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 27/78
މާއްދާތައް
)ހޮޓާހޮޓަލާއި، ކާބޯތަކެތި ވިއްކާ ތަންތަނާއި ވިއްކުމަށްޓަކައި
ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ ތަންތަން ސާފުތާހިރުކޮށް، ބެހެއްޓުމާއިބެހޭ
ޤާނޫނު(އުވުނީއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2012
(ޢާންމު ޞިއްޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ އަންނަނިވި
82

މާއްދާތައް އުވުނީއެވެ.
44 (1) ވަނަ މާއްދާގެ)ފ(؛
(2) އެގާރަވަނަ ބައި: ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަން) 57 ވަނަ
މާއްދާއިން ފެށިގެން 61 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި
މާއްދާތައް(؛
94 (3) ވަނަ މާއްދާގެ)ޑ(އަދި)ޓ(.
(ނ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަސް ހަމަވާ
ތާރީޚުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2008)ޢާންމު ގަވާއިދުތަކާބެހޭ
ޤާނޫނު(ގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ހިމެނޭ އަންނަނިވި ގަވާއިދުތައް
އުވޭނެއެވެ.
(1) ކާބޯތަކެތި އިޝްތިހާރުކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު؛
(2) ކާބޯތަކެތީގެ ޚިދުމަތްދޭތަންތަނާއިބެހޭ އާއްމު ގަވާއިދު؛
(3) ގާތުންދޭ ކިރުގެ ބަދަލުގައި ކުޑަކުދިންނަށް ދޭ ބާވަތްތައް
ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމާއި ، އުފެއްދުމާއި، ވިޔަފާރީގައި
ބޭނުންކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެގޮތުގެ ގަވާއިދު.
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުން 101. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، މި ޤާނޫނު ފާސްވެ، ތަޞްދީޤުކޮށް،
ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް)
މަސްދުވަސް ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.
މާނަކުރުން 102. މި ޤާނޫނުގައި ވަކި ލަފުޒެއް ނުވަތަ ޢިބާރާތެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން
ކަނޑައެޅިގެން އެހެން މާނައެއް ދޭހަނުވާހާ ހިނދަކު، އެ ލަފުޒެއް ނުވަތަ
ޢިބާރާތަކަށް ދީފައި އެވަނީ، އެ ލަފުޒެއް ނުވަތަ ޢިބާރާތަކަށް ތިރީގައި ދީފައި
އެވާ މާނަކުރުމެވެ.
83

(ހ) "އޮތޯރިޓީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ
މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް
އޮތޯރިޓީއަށެވެ.
(ށ) "އެޑަލްޓްރަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތި ގަޑުބަޑުކުރާ
ނުވަތަ ގަޑުބަޑުކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ ކޮންމެ އެއްޗަކަށެވެ.
(ނ) "ކާނާ ވިހަވުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބެކްޓީރިއާއެއް ނުވަތަ
ވައިރަހެއް ނުވަތަ ޕެރަސައިޓެއް ނުވަތަ ވިހައެއް ނުވަތަ އެނޫންވެސް
ކެމިކަލެއްގެ އަސަރުކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި ކައިބޮއި ހެދުމުގެ ސަބަބުން
އިންސާނާގެ ހަށިގަނޑަށް މެދުވެރިވާ ޙާލަތަށެވެ.
(ރ) "ކޮންޓެމިނަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތީގައި ހިމެނިގެން
ނުވާ މާއްދާއެއް ކާބޯތަކެތި އުފައްދާ އުފެއްދުމެއްގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ
ޕްރޮސެސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުމުގެ
ތެރޭގައި ނުވަތަ ބަންދުކުރުމުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ އެއްތަނުން
އަނެއްތަނަށް އުފުލައި ގެންގުޅުމުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ ކާބޯތަކެތި
ގެންގުޅޭ މާޙައުލެއްގައި ހުރި ނުސާފު ކަމެއްގެ ސަބަބުން ޤަޞްދަކާ
ނުލައި ކާބޯތަކެތީގެ ތެރެއަށް ވާޞިލުވެފައިވުމަށެވެ.
(ބ) "ކޮންޓޭނަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތި ބަންދުކުރުމަށާއި
ކާބޯތަކެތި ނުވަތަ އޭގެ ބައެއް، އެއް އައިޓަމެއްގެ ގޮތުގައި
ރައްދުކުރުމަށް ބަންދުކުރުމަށާއި ބޭނުންކުރާ އެއްޗަކަށެވެ.
(ޅ) "ފުޑް އެޑިޓިވް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެ އެއްޗެއްގެ ޒާތުގައި އެ
އެއްޗަކީ ޢާންމުކޮށް ކައިބޮއި ހެދުމަށް ބޭނުންކުރާ އެއްޗަކަށް
ނުވެފައި، އަދި ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރުމުގައި ޢާންމު ގޮތެއްގައި
ބޭނުންނުކުރާ ބާވަތެއް ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމުގެ ނުވަތަ
ޕްރޮސެސްކުރުމުގެ ނުވަތަ ތައްޔާރުކުރުމުގެ ނުވަތަ ބަންދުކޮށް
84

އުފުލައި ހެދުމުގައި ބޭނުންކުރާ ޓެކްނޮލޮޖީގެ ބޭނުމަށް ކާބޯތަކެއްޗަށް
އެއްކުރާ އެއްޗަކަށެވެ. އަދި މިގޮތަށް ކާބޯތަކެއްޗަށް އެއްކުރާ ފުޑް
އެޑިޓިވްއެއްގައި ޞިއްޙީ މަންފާއެއް ހުރުން ލާޒިމުނުވި ނަމަވެސް،
ފުޑް އެޑިޓިވް ނުވަތަ އޭގެ ބައިޕްރޮޑަކްޓްތައް ކާނާގެ ބަޔަކަށް ނުވަތަ
އެހެންވެސް ގޮތަކުން ކާނާގެ އަސްލަށް ބަދަލުގެނެސްދޭ ނުވަތަ
ބަދަލެއް ގެނައުމަށް އެކަށީގެންވާ ކޮންމެ އެއްޗެކެވެ. ކާބޯތަކެތީގައި
ހިމެނޭ ޞިއްޙީ މަންފާ އިތުރުކުރުމަށް އެއްކުރާ ތަކެއްޗާއި
ކޮންޓެމިނަންޓްތައް މީގެ ތެރެއަކު ނުހިމެނެއެވެ.
(ކ) "މިނިސްޓްރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރާއި
ރައްކާތެރިކަމުގެ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު
އެއިރެއްގައި ޙަވާލުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާއަށެވެ.
(އ) "މިނިސްޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތީގެ ފެންވަރާއި
ރައްކާތެރިކަމުގެ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު
އެއިރެއްގައި ޙަވާލުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާގެ ވަޒީރަށެވެ.
(ވ) "ޕްރޮސެސްކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ ، ކާބޯތަކެތީގެ ޒާތަށާއި
އަސްލަށް އެއްވެސް ކަހަލަ ބަދަލެއް ގެނައުމަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި
ކެއްކުން، ހިއްކުން، ދިލަޖެއްސުން ފަދަ ކަންތައްތައް ހިމެނެއެވެ.
ނަމަވެސް ކޮށުން، ބައިކުރުން، ކަށިފިލުވުން، ހަންނެގުން،
މުގުރުން، ތޮށިމެށުން ނުވަތަ ތޮށިވަކިކުރުން، ފިނިކުރުން،
ގަނޑުކުރުން، ގަނޑުފިލުވުން ފަދަ ކާބޯތަކެތީގެ ޒާތަށް ބަދަލު
ނާންނަ ކަންތައްތައް މީގެ ތެރެއަކު ނުހިމެނެއެވެ.
(މ) "އުފެއްދުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތީގައި ހިމެނޭ
ތަކެތިން ކާބޯއެއްޗެއް ހެދުމަށްޓަކައި ޕްރޮސެސްކުރުމަށް ނުވަތަ
ޓްރީޓްމަންޓް ދިނުމަށެވެ. ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމަށްފަހު ސަބް
85

ޕްރޮސެސްއެއް ކުރާނަމަ އެކަންވެސް މި މާނައިގައި ހިމެނެއެވެ .
(ފ) "އުފައްދާ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯއެއްޗެއްގެ ބާވަތެއް
ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ހަދާފައިވާ ފަރާތަށެވެ. އަދި ކާބޯއެއްޗެއް
ތައްޔާރުކުރުމަކާ ނުލައި އެ އެއްޗެއް އުފެއްދި ފަރާތުގެ ގޮތުގައި އެ
އެއްޗެއްގައި އެއްވެސް ފާހަގައެއް ޖަހައި ލޭބަލެއް ކޮށްފި މީހަކު
ބެލެވޭނީ މި މާނައިގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރާތެއް ކަމުގައެވެ.
(ދ) "ބޯޑު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ
ދަށުން އެކުލަވާލާ ނޭޝަނަލް ފުޑް ސޭފްޓީ އެންޑް ކޮލިޓީ ބޯޑަށެވެ.
(ތ) "ކާބޯތަކެތި ތަޙްލީލުކުރާ ލެބޯރަޓަރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ،
ކާބޯތަކެތީގެ ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަން ބެލުމަށްޓަކައި ނުވަތަ
ކާބޯތަކެތީގެ އެނޫންވެސް ތަޙްލީލުތައް ކުރުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ
42 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ލެބޯރަޓަރީތަކަށެވެ.
(ލ) "ރިފަރަލް ލެބޯރަޓަރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ނޭޝަނަލް ހެލްތް
ލެބޯރަޓަރީން ލިބެން ނެތް ޚިދުމަތްތައް ހޯދުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 21
ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ދިވެހިރާއްޖެ ނުވަތަ
ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ލެބޯރަޓަރީތަކަށެވެ.
(ގ) "ވިއްކުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ ، ނަގުދު ފައިސާއަށް ނުވަތަ
ކްރެޑިޓަށް ނުވަތަ އަގެއްހުރި އެކަތި އަނެކައްޗަކާ ބަދަލުކުރުމަށެވެ.
އަދި ވިއްކުމަށް އެއްބަސްވުމާއި، ވިއްކުމަށް ހުށަހެޅުމާއި، ވިއްކުމަށް
ނެރުމާއި، ވިއްކުމަށް ބެހެއްޓުމާއި، ވިއްކުމަށް މަސައްކަތްކުރުންވެސް
މި މާނައިގެ ތެރޭގައި ހިމެނެއެވެ.
(ޏ) "ޑިކްލެއަރކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް
އެތެރެކުރާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރާ މުދަލަކާ ގުޅޭގޮތުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު)
86

އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ
ގޮތުގެމަތިން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ނުވަތަ ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތަށެވެ.
(ސ) "ޖެނެޓިކަލީ މޮޑިފައިކޮށްފައިވާ ކާބޯތަކެތި" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ،
ޤުދްރަތީ ގޮތުން ހެދޭ ހެދުމަށް ބަދަލުގެނެވިފައިވާ ގަސްގަހާގެއްސާއި
މަސްމަހާމެހީގެ ބާވަތްތަކުން އުފައްދާފައިވާ ކާބޯތަކެއްޗަށެވެ.
(ޑ) "ކައުންސިލު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010
)ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުޞޫލުން ހިންގުމުގެ
ޤާނޫނު(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަތޮޅު، ސިޓީ، ނުވަތަ ރަށު
ކައުންސިލުތަކަށެވެ.
(ޒ) "ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު
ނަންބަރު 7/2012 (ޢާންމު ޞިއްޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު)
ގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ
އެޖެންސީއަށެވެ.
(ޓ) "ޖަނަވާރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެއްގަމުގައި އުޅޭ އެންމެހައި
ޖަނަވާރާއި، ފެނުގައި ނުވަތަ ލޮނުގައި ނުވަތަ ކަނޑުގައި އުޅޭ
މަސްމަހާމެއްސާއި ކްރަސްޓޭޝިއަންގެ ބާވަތްތަކާއި އެނޫންވެސް ދިރޭ
އެއްޗެހި ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.
(ޔ) "ވޮރަންޓީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކޮށްފައިވަނީ
ވަކި ފެންވަރެއްގައިކަމަށް ބުނެ އެ އެއްޗެއް އުފެއްދި ފަރާތުން ދޭ
ޔަޤީންކަމަށެވެ.
(ޕ) "ކޭޓަރިންގގެ ޚިދުމަތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކާބޯތަކެތި އެ
ތަނެއްގައި ތައްޔާރުކުރުމަށްފަހު އެ ތަކެތި ކައިބޮއި ހެދުމަށްޓަކައި
އެހެން ތަނަކަށް ގެންގޮސްދީގެން ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ޚާއްޞަކުރެވޭ
ޚިދުމަތަށެވެ.
87

(ޖ) "ޖަނަވާރުގެ ކާނާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖަނަވާރު
ކެއުމަށްޓަކައި، ގަސްގަހާގެހީގެ ނުވަތަ ޖަނަވާރުގެ އަސްލުން އޭގެ
ޤުދްރަތީ ޙާލަތުގައި ހިއްކައިގެން ނުވަތަ ތާޒާކޮށް ނުވަތަ
ހަލާކުނުވާގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ތަކެއްޗަށާއި، ޞިނާޢީ ގޮތުން
އުފެއްދުމުގެ ތެރެއިން ޤުދްރަތީ މާއްދާތައް ބޭނުންކޮށްގެން އެއް
ބާވަތެއް ނުވަތަ އެތައް ބާވަތެއް އެއްކޮށްގެން އިތުރު އެއްޗެއް ނާޅާ
ނުވަތަ ކާނާގެ މުއްސަނދިކަން އިތުރުކޮށްގެން އުފައްދާ
އުފެއްދުންތަކަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި ފަތްޕިލާވެއްޔާއި، ގޮވާމާއި،
މަސްކުނޑި ފަދަ ޤުދްރަތީ ކާނާގެ މާއްދާތަކާއި ފައިދާގެ ގޮތުން
މުއްސަނދިކޮށްފައިވާ ތައްޔާރީ ކާނާގެ ބާވަތްތައް ހިމެނެއެވެ.
88